

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

VII. évfolyam 5. szám * Társadalmi, kulturális és hagyományörző folyóirat * 2000. május

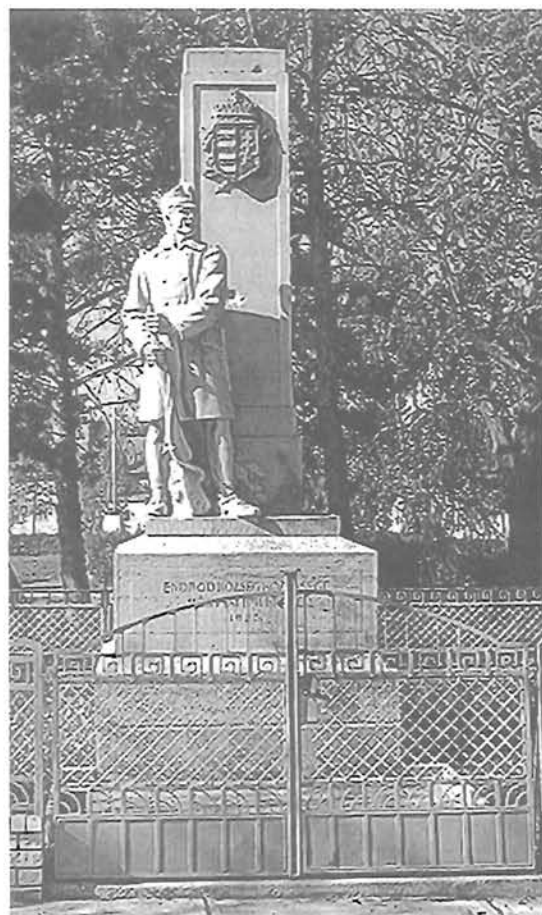
ÜDVÖZLET AZ OLVASÓNAK MEGVÁLTSÁUNK 2000., MAGYARSÁGUNK 1000. ÉVÉBEN

"HAZÁDNAK RENDÜLETELENÜL
LÉGY HÍVE, OH MAGYAR;
BÖLCSŐD AZ S MAJDAN SÍROD IS,
MELY ÁPOL S ELTAKAR"
VÖRÖSMARTY MIHÁLY

A HŐSÖK TISZTELETE

Az 1924-ben hozott törvény, amely május utolsó vasárnapját a Hősök Napjává tette, csak keretbe foglalása volt azoknak az érzelmeknek és óhajnak, amelyet a magyar nemzet apraja-nagyja érzett hőseink iránt. Azok iránt, akik a hazáért a legtöbbet, az életüket áldozták.

A hősök tisztelete egykoron apáról fiúra szállt. A gyermekek már a családban magukba szívták ezt az érzést. Az iskolákban pedig hőseinkről való ismeretekkel tovább erősítették. Népünk soha nem folytatott hódító háborúkat. Történelmünk során nemzetünk csupán védelmi harcokat folytatott fennmaradásáért. A Muhi csata, Mohács tragédiája, Nándorfehérvár védelme a török ellen, Budavár többszöri eleste, majd újbóli visszafoglalása, a Rákóczi szabadságharc, a 48-as forradalom, majd a két világháború s az 56-os forradalom és szabadságharc a hősök millióit áldozta a hazának.

A második világháború után, a szovjet szuronyokra épített rendszer igyekezett kiirtani a magyar hősök tiszteletét az emberek lelkéből. Idegen „hősöket” állítottak a magyar nép elé. Meggyalázták nemzeti történelmünket. Igyekeztek ezer éves létünket elhomályosítani. Nem emlékezhettünk nyíltan hősi halált halt apáinkra, fiainkra, testvéreinkre, mert ők a rendszer szemében bűnösök voltak, nem pedig hősök.

Hozánk legközelebb a két világháború szörnyű katasztrófái által bekövetkezett sok százezer magyar katona hősi halála az, ami szinte minden magyar családot érintett. Hősi halott volt, nem csak az, aki a csatában esett el, de az is, aki a fogságban a GULAG-okban éhen halt, vagy az agyon kínzott, megfagyott civil is, és a munkaszolgálatos, akit akasztás közben ért a halál, de mindazok, akik az AVH kínzókamráiban szenvedtek ki, kötélen nyakukban lehették ki életüket. Mind-mind a magyar hazáért, vagy éppen magyarságuk megváltásáért haltak hősi halált.

A korombeliek még emlékezhetnek, hogy minden nap a déli harangzó után ima hangzott el hőseinkért, ima hangzott el harcoló honvédeinkért. És utána jött a nagy csend, a várakozás, hogy foglyaink közül ki tér haza, és ki az, akit még el sem sirathatunk, mert azt sem tudhattuk, hogy él-e vagy meghalt.

A napokban került tulajdonomba a „Béke poraikra” c. kiadvány, amely több százezer hősi halottat sorol fel név szerint, temetési helyét megjelölve, amely széles körű tájékoztatást ad idegenben eltemetett hőseinkről. Természetesen ez a felsorolás nem lehet teljes, de határozott fájhatás hősi halottaink előtt!

Sajnos, arra még mindig várunk kell, hogy hivatalosan is megtörténjen az a tiszteletadás, hogy újra ünnepeink közé iktathassuk a „Hősök Napját”. Reméljük, erre nem kell sokáig várunk.

VASZKÓ ANDRÁS

Önnel joga van tudni...

hogy miről döntött a Képviselőtestület április 27-i ülésén

Az elmúlt év költségvetése könyvvizsgálói záradékkal ellátva került jóváhagyásra.

A főbb számok előtt mindenképpen elmondandó, hogy az önkormányzat gazdálkodása pénzügyileg egész éven át stabil volt, a vagyona növekedett. Eredeti bevételi terve 24%-os növekedést mutat, ami részben a helyi bevételek növekedése, részben központi többletforrások és pályázatokon elnyert többlet pénzekből ered. A benyújtott 38 pályázatból 24 nyert, a többletforrás 148 millió forint volt. Felhalmozási, beruházási célú kiadásokra 580 milliót, felújításra 98 millió forintot költött a város. Az oktatásra 627 milliót költöttek, amely összegből 64 millió fejlesztési célt szolgált. Új utak építése 37 millióba, az utak javítása, felújítása 25 millióba, került. Ezen költségek részbeni fedezetére a Békés megyei Területfejlesztési Tanács, Útalap pályázati és más források segítettek a lakossági hozzájárulások mellett. A termál kút felújítása 7,3 millióba, a Hantostéri díszkút kialakítása 3,1 millióba került, amelyekhez 4 millió pályázati összeg is segített. Elkészült az Öregszőlői kerekpárút, ami 24 millióba került, ehhez 9 millió saját forrást kellett biztosítani. Végül, de nem utolsó sorban, befejeződött az ivóvíz program, amelyre 222 millió Ft kiadás me-

rült még fel. Sajnos nem kezdődhetett el a szennyvíz program, mert csak akkor kezdődhet el, ha a pályázati pénzekhez és az állami támogatáshoz hozzá juthatunk. Summa summarum, ahogy mondanunk szokás, soha se legyen rosszabb éve a város pénzügyi gazdálkodásának. A költségvetés végösszege: 2 milliárd 29 millió bevétellel és 1 milliárd 950 millió kiadással zárt. A mérleg főösszege 30,5%-kal nőtt, a saját tőke 40,2%-kal növekedett, a kötelezettségek 18%-os csökkenést mutatnak az előző évhez képest.

Újra kellett szabályozni az **aktív korú nem foglalkoztatottak rendszeres szociális segélyben** részesülőkre vonatkozó szabályokat. A módosítás egyik lényeges eleme, hogy ha a segélyezett nem tesz eleget együttműködési kötelezettségének, akkor 6 hónapig nem kaphat segélyt. **A lakosság-nak készülni kell a szennyvíz-beruházásra**, mert előbb utóbb csak nyer a pályázatunk. Ha idén nem, akkor jövőre újból pályázunk, a szennyvíz beruházás állami támogatására. Azt hiszem, hogy ennek szükségességét nem kell indokolni. A lakossági hozzájárulás a legjobb esetben is meg fogja haladni ingatlanonként a 100 ezer forintot. Ez az összeg nem kis pénz, ezért jó lenne, ha elkezdődne az elő takarékoskodás. A helyi pénzügyetünk, az OTP és a Takarékszövetkezet egyaránt kínálja az igen kedvező konstrukciójú takarékosági ajánlatát. Korábban sokat lehetett hallani reklámokban a Fundamenta és az OTP Lakástakarékpénztár takaré-

kossági ajánlatát. Itt helyben sokan kötöttek is szerződést, hiszen az éves befizetett összegre állami támogatás jár, ami 30%, és utána pedig ez az összeg 3%-kal kamatozik. A befizetett összeg hozzáadéka a mai betéti kamatok mellett garantáltan a legjobb, összességében eléri a 14 %-ot. A testület jóváhagyta a pénzügyeték ajánlatát, mert így több garanciát lát arra, hogy ha a lakosság el kezd takarékoskodni erre a célra, akkor a szennyvíz beruházás megkezdésekor a lakossági saját erő nem fog hiányozni. Személy szerint jól ismerem ezt a takarékosági formát, sok szerződést is megkötöttem ezért felajánlom bárkinek a részletesebb információt, ha megkeresnek ez ügyben. Természetesen mind két pénzügyetési dolgozóval készséggel állnak rendelkezésre ebben a témában is.

13+1 pályázat benyújtásában döntött a Testület, amelyekhez a sajtóterület előteremthető.

A Blaha úti Idősek otthona új neve: RÓZSAKERT Idősek Otthona.

A Kner Imre Gimnázium régi-új igazgatója pályázata alapján dr. Kovács Béla lett, 2005 aug. 31-ig szól a megbízása.

A Családsegítő Szolgálat intézményvezetői állására pályázat kerül kiírásra.

Gyomaendrődi tehetséges fiatalok pályázhatnak felsőoktatási tanulmányaik segítésére. A részletek a Polgármesteri Hivatal Humánpolitikai osztályán beszerezhetők.

A Megyei Közgyűlés a települések összefogását javasolja a belvíz elvezetési probléma megoldására.

A Testület támogatta a javaslatot, amelynek lényege, hogy a települések belterületén található

csatornák, műtárgyak, szivattyúk teljes rekonstrukcióra kerüljenek. A város csatlakozik a vonatkozó pályázathoz.

A városban közterület felügyelet és a polgárőrség nem a kívánt szinten és formában működik. A jegyző úrnak a júniusi ülésre el kell készíteni a megoldási javaslatot, a **közterület felügyelet és a polgárőrség munkájának hathatós javítására**, a feltételek konkrét meghatározásával.

A város a **századforduló búcsújára és az új évezred köszöntésére** egy maradandó emléket kíván állítani. A két városrészt szimbolikus összekötésére az Okt. 6. Lakótelep előtti tér a legalkalmasabb. Ide egy gyönyörű szobrot állítanánk a lehető legszelebb lakossági összefogással, adományok gyűjtésével. Aki legalább 25 ezer forintot ad, vagy ha cég, akkor legalább 50 ezret, akkor a neve is megörökítésre kerülhet. Az önkormányzati képviselők és tisztségviselők minimum 10 ezer forinttal járulnak a megvalósításhoz. A gyűjtést a Város Közgyűteményért Alapítvány bonyolítja le, amely jogosult adó levonásra vonatkozó igazolás kiadására. A szobor leleplezésének legkésőbbi időpontja 2001 aug. 20., de ha lehet, akkor az őszi ún. „Elszárma-zottak Világtalálkozóján” október 23-án avatnánk fel.

A szociális bérlakásban élők lakbérhátralékának rendezésére, aki nem mutat készséget, és már tetemes hátralékot halmozott fel, annak bérleti jogviszonya záros határidőn belül felmondásra kerül. A kilakoltatott családok Gyomaendrőd közigazgatási területén kisebb komfortfokozatú lakásba kerülnek elhelyezésre.

Császárné Gyuricza Éva

ÁRADÁS A HÁRMAS-KÖRÖSÖN - A tavaszi árvíz városunkat sem kímélte. A legmagasabb vízszint április 10-én 837 cm volt. Szerencsére a gátak jól bírták a víz támadását. Egyszer tapasztaltak jelentős szivárgást a Szarvas-végi temető vonalában, amit azonnali beavatkozással, mintegy 3500 homokzsákkal meg tudtak szüntetni. A harmadfokú készültségbe a Vizügy által irányított védekezés mellé az önkormányzat is 13 fő kivezénylésével besegített. Az árvízvédelmi ügyelet éjjel nappali szolgálatot jelentett a gátakon. Köszönet mindazoknak, akik álmainkra, életünkre, városunkra vigyáztak. Az árvíz mellett a belvíz volt az, ami szinten próbára tette az erőket, hiszen a múlt év november hó 24-től, 2000. március 28-ig hol első, hol másod, hol harmadfokú védekezéssel tudta a Polgármesteri Hivatal Műszaki osztálya a problémákat kivédeni. Köszönjük áldozatos munkájukat.

* HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK, KÖZLEMÉNYEK * HÍREK *

Endrődiek Baráti Körének találkozója

Rózsashegyei napok

Május. 26. (péntek)

8 órától a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola tanulóinak vétékdedje

9 órától rendhagyó tanítási órák

11 órákor Szoboravatás, Mihály Bernadett szobrász Rózsashegyi Kálmánról készített mellszobrának ünnepélyes felavatása. Ünnepi beszédet mond Solymosi Ottó, a Magyar Rádió Jászai-díjjal kitüntetett vezető rendezője.

12 órától ebéd

14 órákor a Helytörténeti Múzeum avatása

15 órától filmvetítés (Rózsashegyi Kálmán főszereplésével)

18 órákor kezdődik a táborozás

Május. 27. (Szombat) - Baráti találkozó

9 órákor Szentmise az Endrődi Szent Imre katolikus templomban az Endrődről elszármazottak tiszteletére

10 órákor kezdődik a ligeti iskolában az **Endrődiek Baráti Körének ünnepi műsorral összekötött találkozója, Kunkovác László fotóművész kultúrantropológus képeiből készített kiállításal egybekötve.**

Megnyitó beszédet mond: Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő, az Endrődiek Baráti Körének elnöke

13 órától közös ebéd a Domszögön

17 órától a Rózsashegyi Kálmán Általános Iskola tanulóinak millenniumi műsora a Közösségi Házban

19 órától Allófogadás, pohárköszöntőt mond Dr. Dávid Imre polgármester.

Minden érdeklődőt (ittthon és máshol élőket) szeretettel vár az Iskola, és az Endrődiek Baráti Köre vezetősége.

Az ebédre való jelentkezés: május 15.-ig lehetséges, igény esetén **szállást is tudunk biztosítani.** Az ebéd ára ugyanannyi, mint tavaly volt, 900 Ft. Választani lehet, birkapörkölt, vagy vegyestál, a leves, a szokásos csigatésztával főtt húsleves. Telefonon is lehet jelentkezni, a 66-os körzet, Fülöp Imréné 284-435, Császárné Gyuricza Éva 386-323, vagy írásban, 5502 Gyomaendrőd Damjanich 15.

A Baráti Kör Vezetősége tisztelettel hív és vár minden elszármazottat, és az ittthon élőket is, akik szívesen találkoznának rég nem látott barátaikkal, iskolatársaikkal.

A Rózsashegyi Könyvtár május havi programja

OVI MOZI

3-án, 10-én, 17-én, 20-án A „Magyar népmesék” című sorozat filmjei lesznek láthatók.

CSALÁDI MOZI

6-án Ismeretterjesztő filmek sorozatban: Elefánt kalandok. (színes, szinkronizált természetfilm, a National Geographic Alapítvány sorozata)

13-án Családi filmek sorozatban: Babe 2. I Kismalac a városban (színes, szinkronizált amerikai film)

20-án Magyar filmek sorozatban: A miniszter félrelép (az utóbbi évek legsikeresebb magyar vígjátéka Kern András és Koltai Róbert főszereplésével, rendezésükben)

HADIFOGOLY EMLÉKNAP

A Magyar Hadtudományi Intézet szerint a II. Világháború után a hadifogolytáborokban 150-200 ezer ember hunyt el. Május 9-én a Hadifogoly-emléknap alkalmából a Volt Hadifogolyok Bajtársi Szövetsége koszorút helyez el a Hadtörténeti Múzeumban lévő hadifogoly emlékműnél.

A Volt Hadifogolyok Bajtársi Szövetsége kezdeményezi, hogy a munka- és GULAG lágerekben évekig szülőökről és azokban elhunytokról, jeltelen sírokból emlékhely készüljön központi helyen a kormány, vagy a parlament segítségével, hogy ott évenként országos emlékezést rendezhessenek.

Hunya Alajos

A KÖZÖSSÉGI HÁZ
MÁJUS HAVI PROGRAMJA

Május 2-án 17.00: MKDSZ gyűlés

Május 3-án 8-12: Vértadás

Május 5-án 10.00: Gyermekműsor

Május 10-én 16.30: Cukorbeteg klubja

Május 25-én 9-16: Könyvvásár

Május 26-27-én Rózsashegyi Napok

A rendszeres találkozó csoportok időpontja változtatlan.
Bővebb felvilágosítást lehet kérni a Közösségi Házban.

NYÁRI TÁBOROZÁS

2000. március 1-től kezdődően a Kecskés-zugi FAHÁZ (volt Béke Tsz faháza) a Közösségi Ház kezelésébe került.

Kérjük, hogy gyomaendrődiek (helyiek) igényeiket a nyári táborozásra vonatkozóan **május 31-ig** jelezzék intézményünk felé, Adám Gyöngyi népművelőnél. Május 31-után a szabadon maradt időpontokat a nem gyomaendrődi érdeklődőknek fogjuk meghirdetni. Bővebb felvilágosítás kérhető a Közösségi Házban. Telefonon: 66/386-917

BESZÁMOLÓ A BARÁTSÁG SPORTEGYESÜLET
KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY 1999. ÉVI
TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Alapadatok:

Az Alapítvány 1999. július 7-én kezdte meg tevékenységét, amelyet öt fő hozott létre: Dinya Zoltán, Farkas István, Jakus Imre, Kovács Lajos, és Szurovecz Istvánné.

Az Alapítványt 5 fő kurátor működteti, mely a vagyonkezelője, és legfőbb döntést hozó szerve. A Békés Megyei Bíróság 1999. július 14-én Pk. 60. 146/1999. sz. határozatával jegyezte be.

Az alapítvány az alábbi feladatok megvalósítását tűzte ki céljává:

- A Barátság Sportegyesület anyagi és erkölcsi támogatása
- városban folyó sporttevékenység fejlesztése
- versenysport és az utánpótlás feltételeinek segítése
- A tanuló ifjúság iskolai és szabadidős sporttevékenységének támogatása.

Az alapítvány határozatlan időre jött létre és nyitott. Bárki támogathatja, aki a fenti célokkal egyetért. Az alapítvány számlája: Endrőd és Vidéke Takarékpénztár 53200015-10003640.

Rövid beszámoló:

Az alapítvány céljai elérése érdekében gyűjti az adományokat, és pályázatok útján igyekszik célja eléréséhez anyagi forrásokat teremteni.

1. Pályázatot adtunk be a Wesselényi Miklós Nemzeti Ifjúsági és Szabadidősport az Egészséges Életmóddért Közalapítvány által meghirdetett programjaira. A pályázatunkat elbírálták, támogatásban nem részesültünk.

2. Pályázatot adtunk be az Ifjúsági Kabinetiroda által meghirdetett programokra. Pályázatunk támogatásban nem részesült.

3. Pályázatot adtunk be a Gyermek és Ifjúsági Alapítvány Tanácsa által meghirdetett programjaira. Pályázatunkat 1999 évben nem került elbírálásra.

Továbbra is figyelemmel kísérünk minden pályázati lehetőséget, hogy céljainkhoz támogatást szerezzünk.

1999. december 19-én második alkalommal megrendezésre kerülő a „Szalancukor Kupa” kiadásaihoz a Gól - Suli Alapítvány kért és kapott támogatást 15.000.-ft-t.

Az Alapítvány 1999. évi bevételei összesen 168.407.- Ft

1999. évi kiadásai összesen 29.396.- Ft

1999. évi záróegyenleg: 139.011.- Ft

Mivel az alapítvány csupán 1999 második felében jött létre, így tevékenysége is korlátozott volt. Bizom benne, hogy a 2000. évben mind többen ismerik meg alapítványunkat és annak tevékenységét s ez által támogatóink köre, mint pedig a támogatandó célok bővülni fognak

FÜLÖP ZOLTÁN

Az Alapítvány kuratóriumának elnöke

In memoriam

Szülőföld: Bölcső, majd koporsó!
Sarkasillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld,

új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Tímár Máté

Bányai Árpád

kiváló pedagógus
1924. Pogony
– 2000. Lenti)

Trianon következtében került a Felvidékről hozzánk Bányai Ernő tanító családja. Felesége: Orosz Mária kilenc gyermekkel ajándékozta meg a magyarságot. (Piroska, Cecília, Emil, Viktória, Stefánia, Tivadar, Ernő, Árpád, Judit, volt a születés sorrendje.) Az édesanya Vizsolyról származott.

Árpád a nyolcadik gyermek Pogonyban született 1924. december 11-én. (Később tudtam meg, hogy lelki-iker testvérem, hisz alig pár perccel később én Endrődön láttam meg a napvilágot.)

A felvidék Csehszlovákiához csatolása folytán kerültek Endrődre, ahol az Ugar tanyai iskolájánál kaptak helyet.

A harmincas évek igen szomorú helyzetbe hozták a családot. Az édesanya 1932-ben hazalátogatott szüleihez Vizsolyba, ahol szívroham érte és hirtelen elhunyt. Ott is temették el. 1934-ben a Kalocsán tanítóképzőben tanuló Viktória és Stefánia TBC-ben megbetegedtek. Hamarosan ők is örökre eltávoztak.

A család életében voltak olyan évek, amikor öten tanultak tanítóképzőben, ami óriási anyagi áldozattal járt.

Árpád, az elemi Endrőd-Öregszőlő tanyai iskolájában végezte. Majd Endrődön a Szent Imre Polgári Iskolában folytatta, kitűnő eredménnyel. Ez minden nap 5 km gyaloglást jelentett, földúton. Egykori osztálytársa szerint: „... megnyerő egyéniség volt, határtalan udvariasság, segítőkészség, szeretetteljes türelem, éles ész, nagy szorgalom és meglepő szerénység volt jellemzője.”

A kitűnő bizonyítvánnyal Szegeden a Királyi Katolikus Tanítóképzőbe nyert felvételt. (Itt ismerkedtünk össze és lettünk holtig tartó testi-lelki jóbarátok. Nagyban hozzájárult egyéniségem formálásához. (A névsor beírásakor tudtuk

meg, hogy földiek vagyunk. Levél érkezett tőle: „Szervusz Marci! Mi vacerok vagyunk! Ne búsulj! Neki a sűrűjének!”) Így lettem Marci, majd Marci bácsi, sőt kedves feleségem is Marcika néni. Most is köszönöm az elkeresztelést! Ő az osztályban élre tört. Vezető helyét mindvégig megtartotta. A végzős évben, 1943-44. évben ő lett a képző Főduktora. Horthy Miklós ösztöndíjasaként végzett. A képesítő vizsgaelnökétől, az újvidéki Keleti Főiskola igazgatójától azonnali meghívást kapott az eredményhirdetésén. Ő azonban munkába kívánt állni, hogy a család anyagi helyzetén javíthasson. Erdélyben Érmihályfalván kezdte a tanítást. A beállt fronthelyzet miatt hamarosan elhagyta munkahelyét. Vizsontagságos, veszélyes vándorlás után ért haza Endrődre. Itt nagy szükség volt rá, mert nevelőhiány volt a sok katonáskodó férfi távollétében. Tanév végeztével a Dunántúlra, Tófejre kapott kinevezést. Kántortanítóként tevékenykedett. Tanítványaival több iskolai kórustalálkozón vett kiemelkedő eredménnyel.

Judit húgának a IV. és V. képző elvégzéséhez anyagi segítséget nyújtott.

Zalaszentmihály, majd Rédcis volt az előrehaladás útja. Házasságot kötött Halász Erzsébet tanítónővel. Két gyermekük: Árpád és Zsuzsa.

Utolsó működési helye Lenti városa. Ott igazgatóként tevékenykedett. Közben elvégezte a tanárképzőt biológia-földrajz szakon.

1956 novemberében, mint a Munkástanács elnökét tartóztatták, egy hétig Zalaegerszegen tartották fogva, majd rehabilitálták, és állásába visszahelyezték. 1980-ban súlyos infarktussal tíz napig Ajkán, majd Balatonfüred szívkórházában ápolták. Onnan hosszú, válságos időszak után tért haza.

Működése alatt több pedagógiai kiténtetésben részesült. (Az „Oktatásügy kiváló dolgozója”, „Kiváló tanár”, „Szolgálati emlékérem” tulajdonosa...)

Boldog házassága, kiváló gyermekei és mesés unokái jelentették élete napfényét. A második infarktusa február 19-én családja körében lepté meg, s néhány perc alatt végzett vele.

Köszönjük, hogy elismerést, megbecsülést, tekintélyt szereztél itthon és „idegenben” is Endrődnek. Köszönöm értékes, meleg szívű, segítő, egész életre szóló barátságodat.

Legyen áldott a pihenésed! Míg élünk Te is élsz szívünkben!

MÁRTON GÁBOR

MORZSÁK

„A világban a legtökéletesebb az ember.
Az emberben a legtökéletesebb a lélek.
A lélekben a legtökéletesebb a szeretet.
A szeretetben a legtökéletesebb az Isten”

Salézi Szent Ferenc

„Csak a hit győz a kétségbeesés felett.”

(E. Brunner)

„Ha a döntések előtt kitérünk, később tízszeres erővel törnek ránk.” (Niemöller)

TÖRTÉNETEK A RÉGI GYOMÁRÓL III.

A harangokról II.

A „Garzó harang” hangja elhallatszott ki a tanyákra is, tiszta időben el egészen Ványa alá. Mint mondták: „Debrecenben van a párja.” Ezt a harangot a többi társával együtt elvitte az I. Világháború. „Elrekvirálták” ágyúércnek, 1917. május 16-án „mind a hármát, nem maradt csak egy árva.”

1922-ben érkezett meg egy 18 mázsás nagy harang. Ezt a harangot a nép „Harsányi harang”-nak hívta, az időszerinti lelképásztoráról, s aki e harangnak a beszerzését szorgalmazta. 1922. szeptember 7-én felhúzták a toronyba.

1923. június 8-án Főtisztelendő Balthazár Dezső püspök úr jelenlétében ünnepélyesen felhúzták az újabb két kis harangot. A visszaemlékezők úgy mesélték nekem, hogy mikor a hívek megtudták, hogy a harangok megérkeztek az állomásra, megindult oda az emberek áradata. Ünnepélyesen fogadta a harangokat a lelkész kar Harsányi Pál vezetésével, Répás Pál, Palotás László „nagytiszteletes, tiszteletes urak”, a presbitérium, a városi előljáróság. Ünnep volt ez a városban felekezetre való tekintet nélkül. „Mert ott voltak a nimet evangélikusok, katolikusok papjaikkal, híveikkel együtt, sokan könnyeztek, a háború, Trianon után a sok megrendült ember.” A harangok vagonokban voltak még, de már ott el voltak halmozva virágokkal. Harsányi Pál nagytiszteletű úr istentiszteletet tartott imával, énekléssel. „Azután vót a harangok átrakása nagy társzekerekre, de ez úgy elhúzódott, hogy az aznapi beszállításból nem lett semmi.” A meghirdetett harangfelhúzást, a toronymáli ünnepélyes istentiszteletet másnapra kellett halasztani. Másnap a társzekereket, harangokat gyönyörű szépen felvirágozták a lányok, asszonyok. Még a vontató ökrök

szarva is fel volt virágozva. „Gyomának a legszebb nyóc magyar ökre, szíp villás szarvú magyar ökrök vótak, Topa, Cseh, Gabri – ki is a világháborús rokkant gazdaember vót – öreg Cseh Nagy Dániel gazda fia hajtotta az egyik fogatot, a másikat meg G. Nagy László gazda hűsleges öreg cselédje Bene András bácsi hajtotta. Cseh Nagy Dániel és G(ecsei). Nagy László gazdák ökrei vótak ezek.” A harangok felhúzását maga Slezák mester irányította, aki a harangokat öntötte Amíg az állomástól a fogatok a templomig értek, addig az „árván maradt kis harang” állandóan csegett-bongott, „nagy örömmel fogadta nagy testvérjeit”. A városháza felőli oldalon húzták fel a harangokat ének szó mellett az abiakig, utána „sírú csend lett”. Sokáig tartott, mire bekerültek a helyükre, de a hívek mindvégig kintartottak. Majd az előljáróság a lelkész vezetésével felment a toronyba, s ott Harsányi nagytiszteletű úr imát mondott, s utána egy óra hosszat szólt mindhárom harang.

1944. augusztus elején újabb rekvirálás történt, s megint háborús célokra. A német katonai hatóság elszállította a nagy harangot 14 mázsa súlyban. 1944. október 6-9 között a torony belövést kapott s a megmaradt harangok is megsérültek. A megmaradt nagyobbikat (mely az esteli, hajnali, s déli harang volt) újra kellett öntetni 1947-ben.

Terjedelmi okokból nem tudom teljes részletességgel leírni a harangok használatának módjait, változásait évszázadokon át, így csak a „közelmúlt” ötven esztendőből válogattam. Hajnali négykor a nagy haranggal jelezték az „ébredést”. A középső harang reggeli hétkor hívta az iskolás gyerekeket istentiszteletre. A nagy haranggal húzták a „nyolcórás” a reggeli istentiszteletre. A nagy haranggal szólt a „déli” harangszó, ugyanezen harang szólt este nyolckor takarodóra, naplementre. Az ünne-

pi, hétköznapi istentiszteletnek is külön harangozási rendje volt. Esküvőre is a nagy haranggal harangoztak, elkezdte a harangozó mikor elindult a násznép és abbahagyta mikor a templomhoz értek. Legszívesebb a terminológia a temetéssel kapcsolatos harangozási rendnél. A halálózást általában reggel, délelőtt jelentették be s ezt követő délután kettőkor harangozták a „kisharangot”, vagy másképpen a „csendítést”. A harangozó a hírharangot a legkisebb haranggal kezdte és öt perc múlva megszakította, egy percre egyszer, majd újabb öt perc harangozás után összehúzza mindhárom harangot, ekkor gyermek halottat (tizenöt év alatt) jelzett a közösségnek. Férfi halott jelzésekor három egyperces megszakítás és a három öt perc után, mindhárom harangot összehúzták, de ezt is majd, mint a nőhalott jelzését, a nagyobb haranggal végezték. Nőhalott esetében a megszakítás kétszer történt. A temetésig minden este hat órakor „hatóráztak”, a nagy haranggal negyedóránál mindennemű halottnak. Külön kérésre történt a déli harangozás után „pompa, dili pompa”, harangozás mindhárom haranggal egyszerre negyedóránál. Amikor még a háztól temettek, temetés napján délután kezdték harangozni a „gyűlöre” harangot, amikor elindult a lelkész az egyháztól, s azt húzták egészen addig a középső haranggal, míg a halottasházhoz nem ért a kántorral, énekes gyerekekkel, funérátorral. Amikor elindult a gyászkocsi a temetőbe, kezdték el húzni a „kísérőt”, ezt régen mikor még volt, mind a négy haranggal együtt húzták, egészen addig, míg a menet kiért a temetőbe. Napjainkra újabb harangok vannak, megszűnt a háztól temetés, s így módosult, bár alapjában nem változott a harangozás rendje.

Cs. SZABÓ ISTVÁN

Corvo bianco

Corvo Bianco Schuh Bt.
Cipőipari Bt.
5502 Gyomaendrőd, Fő út 14.
☎/Fax (66) 386-896
☎(30) 9457-148

Női, Leányka-, és Fiú- cipőgyártás

Mindent egy helyen a Piktör Boltban!

Gyomaendrőd, Fő út 212.
(telefon: 66/283-079)
Dévaványa, Árpád út 47
(telefon: 483-318)

Kaphatók:

Festékek, lakkok, ecsetek,
Szerszámok, zárok, vasalások, és linóleumok.
Padlóburkoló lapok minta után,
hosszú ragasztók, fugázó olajat kiegészítő,
TIKKURILA Számítógépes színkeverés.
Több mint 2000 színből választhat!

ÉPFE

Építőipari Szakipari Festő Szolgáltató

Betéti Társaság vállalja:

Közületi – vállalkozói és magán
megrendelőinek

ÉPÍTŐIPARI – SZAKIPARI

munkáinak elvégzését.

Teljes körű ügyintézésel,
tervezéstől a kulcsátadásig.

ELLENŐRIZHETŐ REFERENCIÁKKAL

rendelkezünk Alföldön és Budapesten!

Hívja: 06-66-295-659

vagy 06-20-9367-5, 4 számot.

Fax: 06-66-385-896

Cím: 5502. Gyomaendrőd,
Juhász Gyula utca 34/1.

Katolikus oldal

MÁJUS HÓNAP ÜNNEPEI

1. Hétfő: Szent József, a munkás
2. Kedd: Szent Atanáz
3. Szerda: Szent Fülöp és Szent Jakab apostolok
4. Csütörtök: Szent Flórián vértanú
7. Vasárnap: **Húsvét 3. vasárnapja**
12. Péntek: Szent Néreusz, Achilleusz, Pongrác vértanúk
14. Vasárnap: **Húsvét 4. vasárnapja**
16. Kedd: Nepomuki Szent János áldozópap, vértanú
18. Csütörtök: Szent I. János Pápa vértanú
20. Szombat: Sienai Szent Bernardin áldozópap
21. Vasárnap: **Húsvét 5. vasárnapja**
22. Hétfő: Szent Rita özvegy
24. Szerda: Szűz Mária, Keresztények segítsége
25. Csütörtök: Tiszteletreméltó Szent Béda áldozópap
26. Péntek: Néri Szent Fülöp áldozópap
27. Szombat: Canterbury Szent Ágoston püspök
28. Vasárnap: **Húsvét 6. vasárnapja**
30. Kedd: Szent István ereklyéjének átvitele

MÁJUSI MISEREND

Endröd

Vasárnap: 8-kor, és este 7 órakor, hétköznap reggel fél 8-kor. Május estén 7-kor litánia.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

május 14-én és 28-án, vasárnap fél 12-kor.

Hunyva

Vasárnap: délelőtt 10-kor. Hétköznap szerda kivételével este 6-kor. A szombat esti vasárnapi előesti mise. Május estén fél 6-kor litánia.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap reggel 8-kor, szombaton 18 órakor.

Nepomuki Szt. János szobra a Szarvasvégi Temetőben

Egyházmegyei Zarándoklat

Máriaradnára, 2000. április 8.

Ezekkel a gondolatokkal fogadtunk minket Gyulay Endre, egyházmegyei püspöke.

Kissé nehézkes határátelérés után, kicsit késve, de szép, napfényes időben

érkeztünk

Radnára. A bazilika zsúfolásig megtelt zarándokkal. Rooz Márton püspök úr köszöntötte a zarándokokat. Felsorolta azokat a helyeket, ahonnan régen is érkeztek zarándokok. Jól esett hallani Endröd nevét. 1867-ben már jegyezték fel endrői zarándokcsoportot.

Az endrődiek zarándoklatait jelzi a keresztút 1889-ben felállított III. stációja, melyet őseink alapítottak, és 1914-ban állítottak újra.

Kedves Búcsújáró Hívek!

Őseink gyakran zarándokoltak Máriaradnára. A hosszú úton felkészültek a nagy találkozásra. Imádkozva, énekelve melegítették szívüket, hogy telve legyen az édesanyjuk, Mária iránti szeretettel. A határ megnehezítette a hozzájutást, de nem tette az ő szívét kevésbé érzékenyvé irántunk. Felkészült, tiszta szívvel menjünk hozzá, vigyük örömeinket, hogy hálát adjunk, mondjuk el kéreseinket, hogy megsegítsen és könyörögjön értünk, családunkért, nemzetünkért, minden emberért! A régi kunszentmártoni búcsúsok éneke ma is fölszólít bennünket:

*„Ezerkilencszázkettedik évben
elindultunk Jézus szent nevében
a radnai kegyes Szűzanyánkhoz,
szomorúak vigasztalójához.”*

helyi fiatalok passiójátéka a radnai bazilikában

ÁLAPÍTOTTÁK
az ENDRÖDI hívek
1889.
Újbol állították
1914-BEN.
III

Bogarak Endrődön

A Szentjánosbogár-tábort immár 10. éve szervezik a jezsuita Szív újság körül közösséggé alakult világi és szerzetes fiatalok. Spirituális a Szentjánosbogár Közösségnek Sajgó Szabolcs jezsuita atya, a dobogókői Manréza lelkigyakorlatos központ vezetője.

Elvünk, hogy ingyen dolgozik mindenki, a gyerekszeretet és a közösséghez való tartozás a fiatalok motivációja. A tábor a fiatalok felajánlott munkájának és a falu vendégszeretetének köszönhetően jöhet létre. Vagyis kérjük a plébánia híveit, hogy fogadjanak be legalább két-két gyermeket erre az 5 éjszakára, szerény reggelivel és vacsorával. És másokat is kérjük, hogy rövid szíves együttműködésükkel segítsék megszervezni a gyerekek számára élménydús programokat, mint amilyen pl. a sportverseny megszervezése, a településen található látványok bemutatása, a táborotzónél való segítése.

10 évvel ezelőtt az első táborát a rovatban meghirdettük, és 100 gyerek jött el. Ma, a 10. évben, Magyarország 7 településén egyidőben lesz 5 gyerek és 2 ifjúsági táborunk. Közel ezer gyerekekkel találkozunk június 25. és 30. között. Néhány éve az erdélyi, felvidéki és kárpátaljai gyerekek és fiatalok jönnek a táborainkba. Az ő esetükben különös fontossága van az ingyen munkának, hiszen sokszor nem tudják kifizetni a tábor szerény költségét sem. Nem tudjuk, hogyan, de Isten segítségével eddig minden évben sikerültek a táborok, nem volt soha baleset, komolyabb betegség vagy valami más baj, és mindenki el tudott jönni, az anyagiakra való tekintet nélkül.

Az emberek jók. És szívesen segítenek másokon, különösen a gyerekeken, csak lehetőséget kell nekik teremteni arra, hogy a bennük szunnyadó jóság megnyilvánulhasson. A tíz év alatt Magyarország csaknem negyven településén táboroztattunk. Volt, hogy csaknem házról házra kellett járjunk a falut, szállásokat keresve, de mindig találtuk, és senkit nem kellett hazaküldeni.

Nehéz ezt a tábor előtt elhinni, de addig mindenhol azt hallottuk a tábor befejezése után, hogy most már sokkal könnyebb volna egy új tábort szervezni a faluban, mert a lakói már megismerték, kik a Szentjánosbogarak, és megszerették a gyerekeket.

Maga az elnevezés Sik Sándor verséből való: „Az emberekhez, kik az éjben járnak/ Isten küldött Szentjánosbogárnak.” Erre a jelképre a gyerekek nagyon fogékonyak, hamar megértik, mit jelent „világítani a sötétben”. Ennek megfelelően a tábor - lelki napok. Nem klasszikus hittanos tábor, de a vezérgondolata az, bármilyen témát veszünk is, hogyan legyünk jó keresztények a mindennapi életünkben. Az idén milleneumi a témánk: az idő (amely nem a miénk, hanem az Uré, és mindenkinek egyszer majd számot kell adni róla).

A gyerekeknek azonban nemcsak lelki foglalkozásuk lesz, hanem sportverseny, ismerkedés a településsel, akadályverseny, szereplés és táborozás.

Az oldalt szerkesztette: Iványi László plébános

A család az emberiség reménye

A keresztény családok összefogása: a jövő útja. Itt, Gyomaendrődön is!

A tenni akarás, mások önzetlen segítése, a krisztusi szeretet, a hit erősítése voltak azok a gondolatok, melyek jegyében létrehoztuk az „ÉLET MÁSOKÉRT” néven a katolikus családok szövetségét. Az a szándékunk, hogy minden családba elvigyük Krisztust az emberek közé, hogy tudatában legyen minden keresztény ember, hogy keresztsége által küldetése van ezen a földön! A keresztényi tanítás nemcsak a papság feladta. Az egyház kicsi magja a család, ahol a gyermek az anyanyelvével együtt tanulja meg, s alakítja ki magában Istenről alkotott fogalmát. Úgy érezzük, hogy eljött az ideje a keresztény családok összefogásának. Szándékunk ifjúsági csoportokat alakítani, előadásokat szervezni hitről, hazaszeretetről. De terveink között szerepel filmek vetítése, hétvégi szórakozások szervezése, mindenképpen a fiatalok szabadidejének jó értelemben vett lekötése. Terveink között szerepelnek egyházmegyei találkozások, közös kirándulások, ahol együtt vannak a családok.

Mindezek érdekében szeretnénk felvenni a kapcsolatot pedagógusokkal, óvónőkkel, hitoktatókkal.

Kérünk minden keresztény családot, és mindazokat, akik programunkkal egyetértenek, jöjjenek közénk, hogy segíthessünk másokon, akik elesettek, magukra maradtak, idősök, vagy betegek. Vigyük el hozzájuk a krisztusi szeretetet. Nyújtsunk nekik erkölcsi támogatást, hogy érezzék nincsenek egyedül!

Gyűjtsük meg a szívekben a szeretet gyertyáscskáit! Kicsiny lángjuk fénye sugározza be az otthon falait, hozza el minden családba a szeretet, a béke örömét.

Akarhatunk-e, kívánatunk-e többet, mint hogy legyen minden ember testvér, s legyen végre egy akol! Ahogy híres papköltőnk Mécs László oly szépen írja:

*„S hallgasd: mennyi szív zenél a földön és örül körülted,
munkás szívek milliói, kik kórusba tömörülnek,
hogy kizengjék szebb jövőjük roppant orgonáján,
mely az Istent ostromolja: legyen végre egy akol,
s legyen minden ember testvér földünk minden véres táján!”*

HARNOS VINCE

Merre forog a világ kereke?

Valamikor, nem is olyan régen, amikor megszülettem, talán lassabban járt a világ kereke. Nem volt olyan kényelmes az élet, nem volt annyi gombnyomásra működő csoda: nem volt gombnyomásra meleget adó gázfűtés, mindent tudó számítógép, és nem volt a világ bármely táján fogható televízió és háborúkat játszó videó.

Hogy miért írtam le mindezt?

Egy kisdíák a következő fontos kérdést tette fel nekem:

- Hogy van az, tanár bácsi, hogyha ennyi mindent kitaláltak már az emberi élet megkönnyítésére, a munkák idejének lerövidítésére, ennek ellenére édesanyám és édesapám mégsem ér rá?

Nehéz volt a kérdés, legalább olyan nehéz, mint a kérdező kisdíáknak a szíve. És még milyen nehéz volt erre mondani valamit. Úgy hiszem, nem is nekem kell válaszolni erre, hanem az édesanyjának és édesapjának.

Így aztán elmeséltem neki, milyen volt akkor, amikor kicsi voltam.

Téli esteken kicsiny gyermekként a fával megrakott öreg kályha ropogó tüze mellett hallgattam a meséket, verseket, gyermekdalokat, népdalokat. Úgy hatott rám minden mondat és dallam, mintha magam is a mese szereplője lennék. Tágra nyílt szemmel szálltam a vadludakkal a mese szárnyán, a dal hallatán együtt nyíl-

tam a rózsával, miközben kinyílt a szívem is és kitágult bennem a világ. Nem jártam messzi tájakon, nem jártam sehhol, nem voltam sehhol, és mégis mindenütt voltam. A leggazdagabb hozományt kaptam, amit gyermekének csak adhat az ember: az átélést, a rácsodálkozást, az élményt.

Az őszinte érzelmek gazdagságában táplálkozó élmények segítettek hozzá ahhoz, ami lettem, azok az élmények, amiket tiszta gyermekszívvel átélhettem, azok a dolgok, amikre rácsodálkozhattam. Ma is úgy érzem, nem elég gyermekünket megtanítani arra, mi az, amit lát, élje, érezze is át azt, ami körül veszi a világban, mert így tud később különbséget tenni jó és rossz között. Az így nevelt gyermek nem fog unatkozni, nem lesz egyedül önmagával. Csak le kell hunyni a szemét, s már repül is a vadludakkal a csodátó felé, és a mesében átélt igazi értékek az ember felnőtté válása során saját életének értékeivé válnak.

A szeretet érzésében, élményében növekvő gyermek édesanyja öléből kiröppenve is keresni fogja a harmóniát, a világ sok-sok feszültsége között. Szeretné, ha meghallanánk a kimondatlan szót, ha türelmesek lennénk, és késedelmesek a haragra.

Annál is inkább, mert nincs miért haragudni arra, aki egy fejlődésben lévő ember, nem pedig egy tökéletlen

felőtt, (van egyáltalán valaki, aki valaha felnőtt?) sőt, a gyermek még so-hase volt felnőtt, de mi már voltunk gyerekek.

Bárcsak a gyermekeinkhez értenénk annyit, mint gazdaember a földhöz, munkás a szakmájához, mint kertész a virágaihoz.

Hogy kicsoda a gyermek? Attól függ melyik, hiszen olyan sokan vannak, oly sok félek, mint mezőn a virágok, és mindegyikben ott rejlik a csoda, csak meg kell látni.

Adjunk derűs békét, önzetlen jószágot, hitet gyermekeinknek! Építsük fel életünket mi felnőttek, hogy ne hiányozzon gyermekeink életének közepe!

Harmath József

GYEREKSZÁJ

- Anyu miért nem akarsz játszani velem?
- Mert nincs időm.
- Miért nincs időd?
- Mert dolgozom.
- Miért dolgozol?
- Hogy pénzt keressek.
- Miért keresel pénzt?
- Hogy neked adhassak enni!
- Ó, hát tudod, anyu, én nem vagyok éhes!

Történelmünk nagyjai

Thökoly Imre gróf, fejedelem 1657 - 1705

Késmárkon született 1657. szeptember 25-én. Nyolc éves korában Apafi Mihály kincsezte Máramaros vármegye főispánjává. (Az adminisztrációt nevében Teleky Mihály vitte). A császári seregek ostrom alá vették Árva várát s így a Lipót vármegyei Likava várába menekült. I. Lipót alkotmányt és vallásszabadságot tipró rendelkezéssel szemben az elkéseredett tömegek Lengyelországba menekültek, ahol Thökoly állt a bujdosók élére s kuruc seregeivel elfoglalta egész felvidéket. 1682-ben kötött házasságot Zrínyi Ilonával. I. Rákóczi Ferenc

övegyével. Ebben az időben kötött szövetséget a törökökkel. A törökök 1683. szeptemberi bécsi veresége megpecsételte sorsát. Még 1690-ben a zernyesti csata után elfoglalja Erdélyt, de uralma kérész életűnek bizonyult. A karlócai béke 1699-ben kimondta száműzetését. Feleségével együtt Törökországban telepedett le, ahol izmiri birtokain élt haláláig. 1705. szeptember 13-ig. Hamvait a magyar kormány 1906-ban hozatta haza Zrínyi Ilonával együtt, és a késmárki evangélikus templomban helyezték örök nyugalomba a kurucok királyát.

Petrőczy Kata Szidónia Pekry Lőrinczné grófnő 1664 - 1708

Anyai ágon Tökoly Imre unokatestvére. Ifjúságát Lengyelországban töltötte. 1682-ben férjhez ment Pekry grófhoz. Élete szenvedésekkel volt teli. Anyját még gyermekkorában elvesztette. Atyja részt vett a Wesselényi-összeesküvésben, őt is és testvérét is korán vesztette el. Teleky ármánya miatt férje börtönbe került, bár sikerült férjét kiszabadítania, de Erdélyből ki kellett bujdosniuk. Férje előmenetele érdekében lutheránus vallását elhagyta és katolikussá lett. A Rákóczi szabadságharc idején férje kurucá. Erdély főparancsnokává lett. Ő maga azonban a labancok fogságába került 1703-tól 1704-ig raboskodott Szeczenben. A Rákóczi-kastélyban hunyt el 1708. október 21-én. Vallásos tárgyú műveket fordított és írt. Műveinek fő jellemvonása a vallásosság, hazafiság és hitvesi szerelem. A XVIII. Század legjelesebb költői közé tartozott. Őt tekinthetjük az első jelentős magyar költőnőnek.

Bercsényi Miklós gróf, főgenerális 1665 - 1725

A székési család sarja, született Temetvény várában. Budavár ostrománál kapott ezredesi rangot. Szeged és a hozzátartozó véghegyek főkapitányává nevezték ki. 1687. szeptember 4-én grófságot nyert, s arany sarkantyús vitézzé ültetett. Nemsokára királyi tanácsos, majd Ung vármegye örökös főispánja. Amikor Rákóczit 1701. május 29-én elfogják, Bercsényi Lengyelországba menekül, és lengyel csapatok élén jön segítségére. Ettől fogva Ő vezeti a szabadságharcot. 1705. szeptember 20-án a szövetségi országos főtábornokká nevezi ki. 1707-ben fejedelmi helytartó lett. Midőn harcuk elbukott, s a szatmári békét nem fogadta el 1711-16-ig Brzan várában él. 1716-ban a szultán meghívására az Al-Dunához megy s harcol a török oldalán. Később csatlakozott az emigrációhoz. Elhunyt 1725. november 6-án Rodostóban. Hamvait 1906. október 30-án Rákóczival együtt hazahozták és a Kassai székesegyházban helyezték el.

Esze Tamás brigadéros 1666 - 1708

Tarpai jobbágy, majd mint sókereskedő sokat forgott a Tiszaháton, Szigettől Tokajig a nép között. Így történt, hogy 1703-ban, az egymást erő alkotmányserítések megtorlására az

elődedetlencnek, majd a lengyel határvidéken bujdosók élére állva sereget szervezett. Az Ő hívó szavára adta ki Rákóczi a híres manifesztumát (a felkelésre szóló kiáltványát) 1703. május 12-én. 1704-1705-ben a Felvidéken, a Tiszántúlon, majd a Duna-Tisza közén, később Erdélyben harcolt híres gyalogezred élén. Rákóczi 1707. április 18-án brigadérossá és három gyalogezred parancsnokává nevezte ki. 1708. március 24-én pedig nemes levéllel, faluját pedig hajdúszabadsággal ajándékozta meg. A nyitrai táborban összekulönbözött hajdúcsapatok szétválasztásakor érte a halál.

Béri Balogh Ádám ezredes 1668-1711

Egy kis dunántúli végvárban, Csobáncon, hajdúként teljesített szolgálatot. 1704 őszén csatlakozott a kuruc mozgalomhoz. Rákóczi Ferenc 1709-ben brigadérossá nevezi ki. Nevezetes győzelmeket aratott Győrvar, majd Köles mellett. 1710-ben ismét a Dunántúlra vonul, egész Sopronig hatol seregeivel. Egy alkalommal még Bécs alá is eljut portyázás közben csapataival. Pálffy János gróf császári tábornok Szekszárd mellett elfogja. A hadbírósg halálra ítélte és Pesten a Belvárosi plébánia előtti téren lefejezték. Emlékét a kuruc kor legendái és dalaai még ma is őrzik.

Károlyi Sándor gróf, tábornagy 1668 - 1743

A család egyike a legrégebb magyar, ősi, főnemesi, nemzetségnek, a Kaplyon nemzetségből származtatják magukat, akik Árpád idejében szereztek birtokait. Szatmár vármegye főispánja. 1668. március 20-án született. 1703-ban még a kurucok ellen harcol, de Rákóczihoz pártol, kinek legtekintélyesebb pártvezére, a haditanács tagja, később legfőbb tábornoka lett. Amikor belátta, hogy a túlerővel szemben népet védeni kell, legfőbb résztvevője lett a szatmári békekötésnek. Ezért III.

Károly császár és király 1712. január 12-én főhadvezéri helyettesé nevezte ki és grófi rangra emelte. 1723-i országgyűlésen királyi biztos, majd belső titkos tanácsos és lovassági tábornok. 1724-ben a helytartótanács tagja. 1741 szeptember 24-én Mária Teréziától tábornagyi rangot kapott. Magas állását az üldözött kurucok javára használta fel. Nagykarolyban szerzetesi temploma és háza, Pesten a klarisszák részére alapított zárda. Nyírbátorban minorita ház, a majtényi, csengeri, rendházak iskolák köszönhetik létüket neki.

Eszterházy Antal gróf, tábornok 1676 - 1722.

A nemzetség ősi fészke a Csallóköz. Első ismert őse 1186-ban fordul elő, mint királyi pristaldus (hiteles személy). Antal gróf Ferenc és Thökoly Mária gyermeke. 1698 szeptember 19-én Temesvár ostrománál török fogságba esik és csak a karlócai béke után szabadul. 1703-ban még császári ezredes, de 1704-ben már Rákóczihoz pártol s ő vezette a nagyszombati ütközetben a kurucok balszárnyát. Rákóczi ekkor generálissá nevezte ki. 1707-ben az ónodi országgyűlés után, a Vág melletti parancsnoksággal bízott meg. 1708-ban a Dunántúlon működik

eredményesen. Bevette Kőrmend várát, kétszer is lerontott Ausztriáig s Bécsig hatolt. Majd a horvátok muraközi és légrádi sáncait vette be. A Kuruc állam szenátora, később dunántúli főkapitány és mezei marsal, azaz tábornagy. 1711-ben a nagyszombati Fejedelemsel együtt emigrál Franciaországba, s végül Törökországba. Rodostóban hal meg. Hamvait Rákóczival egyetemben 1906. október 30-án hozták haza, és kassai Dóm-ban helyezték örök nyugalomra.

Forrásunkak: A magyar Nemzet Története (1896). Révai Nagy Lexikona (1913). Új magyar Lexikon (1962). Somogyi Győző Hermann Róbert: Magyar Hősök arcképcsarnoka (1996).

MÁJUS 10. - A MADARAK ÉS FÁK NAPJA

„Szeresd a fát, hisz ő is érez...
Szép gyöngén nyúlj a levélhez.
Ágát ne törd, lombját ne tépjed,
Hagyd annak, ami: épnek, szépnek.
Ne bántsd a fát!

Falombok közt, viharban, vészben,
Lám, meg se ring a madár fészke,
Fáradt, ha vagy, leülsz alája,
S elszenderít a madár danája.
Ne bántsd a fát!

(Részlet Benedek Elek: *Szeresd a fát c. verséből*)

Gyermekkoromban, május havában rendszeresen megünnepeltük az iskolában ezt a napot. Kivonult a polgári iskola valamennyi növendéke a szabadba, a ligetbe, ártéri erdőkbe és valamelyik tanárunk méltatta e neves nap jelentőségét, a fák, madarak védelmét. Majd a sátorépítés, főzés és sok különféle játékok következtek.

Az emberek kultúrájának anyagát kezdettől fogva ősforrásaiból merítette. Mintáit az örök természetből vette. A kezdetleges ember lelkében még nem alakulhatott ki a természet megbecsülésének érzésvilága, hisz életszükségleteinek kielégítéséhez mérhetetlen mennyiségben álltak rendelkezésre a természet ajándékai.

A kultúrában, a fejlődésben, a tudásban előrehaladó ember az idők során ráeszmélt arra, hogy az örök természet a tudásnak, a szépségnek, az egészségnek, a kedélyvilágunknak (közérzetünknek), lelki megnyilvánulásainknak, de a munkának is életfeltétele, ősforrása! A természet nyújtja a keretet a nagyszerű emberi alkotásokhoz, sőt az ember szép, nemes, és kényelmes otthonához is. Az ember ráeszmélt arra, hogy az erdők kiirtása, megbosszulja magát. Végtelen sor van az ehhez hasonló felismeréseknek. Így alakult ki az emberben a természet iránti behatóbb érdeklődés s egyre gyarapodtak a természetbarátok, majd pedig a természetbúvárok.

Az ember szép iránti vágya létrehozta országsszerte különböző településeken a ligeteket, játszótereket, arborétumokat. Botanikusok irányításával hoztattak nálunk ismeretlen fákat, cserjéket. Hozzánk legközelebb Szarvason találunk arborétumot, ahol minden földrészről hozott fákat, cserjéket a kert megálmódója és megalkotója Bolza József báró, akit „Pepinek” becéztek. (Innen a köznyelvben még ma is ismert Pepi-kert el-

nevezés). A Bolza család első tagja Bolza Péter báró, a Mária Terézia Lovagrend tagja, aki 1792-ben nyert magyar honosságot, 1798-ban felesége révén jutott a Harruckern birtok eme részéhez Szarvashoz. Ezek az egzotikus és különböző formájú fák, azok virágai, levelei sok képzőművészt ihlettek meg. Szébbnél szebb festmények jelentek meg. Többek között a család itt élő utolsó sarjától Bolza Mariantól is.

Amikor Gyoma kerületén az Erzsébet-ligetben a „sóhajok” hídján megközelítve az úton tovább haladva a fürdő felé a Holt-Köröstől 25 méterre, a járdától kb. 12 méterre jobbra volt egy különleges fa. Ez a fafajta Kínából származott és egyetlen volt belőle Gyomán. Levele alakjáról nevezték el tudományosan ginkó bilóba, azaz halfarkú fának. Sajnos kivágták s a helyére egy elektromos szerelvényt, - mindössze 1 m² területűt, - építettek. Csupán egy méterrel kellett volna odább építeni a szerelvényt, hogy ezt a ritka fát megmentse! Valószínű a tudatlanság áldozata lett.

Ismeretes, hogy a növényvilág a káros széndioxidot alakítja át oxigénné. Tehát felbecsülhetetlen számunkra a növényzet. Sajnos országsszerte illegálisan irtják erdeinket, pusztítják a hasznos madarak lakhelyét.

Az első magyar természetvédelmi törvényt 1935-ben hozták. Békés megyében, 1973-ban alakult meg a Természetvédelmi Bizottság Győri Imre elnökletével. Célul tűzték ki a helyi jelentőségű természeti értékek védelmét, sőt azok védetté nyilvánítását. Ez a munka ma is tovább folyik.

Városunk Önkormányzata évek óta foglalkozik a település fásításával, virágosításával. Az elmúlt években az

Szarvasi arborétum, sétaút

Endrődi település utcáin sorfákat ültettek kiegészítésképpen, és új fasorokat is létesítettek. A szép környezetért a polgárok-nak is tenni kell: fogjunk össze, védjük a fákat, locsoljuk azokat, tartsuk tisztán kertünket, a házunk elejét.

Szólnom kell a madarokról is, hisz szerepük jelentős, sőt pótolhatatlan a természetvédelemben. Abban az állandó küzdelemben, amit az ember folytat a természet pusztító rovarok, apró rágcsálók sokaságával szemben, a legfontosabb segítőtársak madaraink. Így a rovarok ijesztő terjedésének megakadályozása hozta létre a madárvédelem gondolatát.

S gondolataimat had fejezzem be ismét a költő Jakab Ödönnek a „Madarak védelme” versének egy részletével:

„Szeretitek a dalt? De mit is kérdezem?
Ki ne szeretné, ha cseng a dal édesen?
Amely szívnek a dal nem öröm, nem vigasz:
Bűnökre fogamzott, durva sötét szív az,
Verjen akár bíbor, akár daróc alatt
Ne bántsátok hát a dalos madarakat!

Bor és kolbászverseny gyomaendrői módra

Jó mulatság is a már hagyományos Városi Bor és Kolbászverseny, amit az idén már ötödször rendeztek meg, a helyi Kertbarátok tagjai. Valuska Lajos elnök vezetésével rendkívüli jó hangulatú napot ajándékoztak a résztvevőknek. Szokás szerint csak a helyiek versenyeztek.

A verseny előtt a Kertbarát Kör hölgy tagjai gondoskodtak arról, hogy a jó bornak legyen „korcsolyája”. Már 9 órakor a hölgyek közül 5-6 fő elkezdte a finomabbnál finomabb szendvicsek készítését. Fel kerül a puha kenyérré az ízletes „kolbászcsír”, (ami már önmagában is olyan finom, hogy bárki megnyalhatná az ujjait, ha kóstolná) a hideg sült kolbász, a lila vagy zöldhagyma, retek, tojás sajt. Amíg a zsűri dolgozik, a többiek, (úgy 60 – 70 lehetek idén) eszegetnek, iszogatnak, énekelgetnek, és drukkolnak az eredményekért.

A bor zsűrinek 35 bort kellett minősíteni. A fehérbor kategóriában 11 versenyzőből első lett **Dr. Kovács Béla**, a vörösbor kategóriában 10 indulóból első lett **Valuska Lajos**, a vegyes bor kategóriában 10-versenyzőből első díjat nyert **Szmola Béla**, a gyümölcsbor kategóriában 4-en versenyeztek, első lett **R. Nagy János**. Második helyezést értek el: fehérborban **Józsa Mihály**, vörösborban **Dr. Kovács Béla**, vegyes borban **Gyebnár János**, és gyümölcsborban **Karbiner Gáborné**. A zsűri elnöke javasolta, hogy a jövő évi versenyen legyen önálló kategória, a helyi származású bor, a javaslatot a jelenlévők szívesen fogadták. A bor zsűri tagjai voltak: **Gyuriczáné Kajdi Ilona**, **Mótyán Tibor** és **Tímár János**.

A kolbászversenyre idén jóval többen neveztek be, mint tavaly, de a zsűri szívesen és lelkesen végezte a

meg növekedett munkáját. Új kategóriát is be kellett iktatni, mert diétás kolbászok is érkeztek a megmérettetésre. A Vastag kolbász, azaz szalámi kategóriában első helyezést **Kulik Zoltán**, második helyezést **Fekete Sándor**, és harmadik helyezést **Vaszkó András** által hozott kolbász nyert. A vékonykolbász kategória első helyezettje: **Vaszkó András**, második díjas **Kruchió Lajos**, a harmadik díjas **Talán Mátyás** által hozott kolbász lett. A diétás kolbász (paprika nélküli, és pulykahúsból készült) első díját **Fekete Sándor**, második díjat **Mogyorós József** által nevezett kolbász nyerte. A zsűri tagjai voltak: **Császárné Gyuricza Éva**, **Kertes Imréné** és **Adamik Aladár**.

A versenyzők könyvjutalmat és oklevelet kaptak, a versenyen kívüli jelenlévők és a zsűritagok pedig egy nagyon kellemes, jó hangulatú napot, amiért köszönet a helyi Kertbarát Kör tagjainak és elnökének.

Császárné Gyuricza Éva

Nem adtam fel egy pillanatra sem vágyaim...

Kedves Olvasóink!

Akiről most szólunk egy színes, érdekes egyéniség; író, zenét szerez, kertészkedik, s fölöttébb szereti az életet. Nem is olyan régen az egyik budapesti televízió készítette vele riportot. Ott így vallott önmagáról: „türelmes és optimista vagyok, soha nem adtam fel egy pillanatra sem vágyaimat. Igaz, az idő elhaladt felettem, de ez idő alatt nem voltam tétlen, alkottam, mert bíztam, hogy az én csillagom is feltűnik egyszer a magyar kultúra egén.”

Uhrin Benedek, akiről most szólunk. Endröd szülötte. Életpályája a munkás emberek küzdelméről szól. Bár gyermekkorra óta színész szeretett volna lenni, de a nyolcgyermekes családban erről még szólni sem lehetett. A gyermekévek mezőgazdasági munkával teltek. 1943. október 3-án bevonult Marosvásárhelyre, mint határőrszolgálatra osztották be. Megsebesült, Budapestre került kórházi kezelésre. Önéletrajzában így emlékezik vissza erre az időre:

„Mire meggyógyultam, bejöttek az oroszok. Civil voltam, amikor 'malinki robotra' elhurcoltak. 1948. májusában hoztak haza bennünket, szintén mezőgazdaságban dolgoztam.” De próbálkozott színjátszással is. 1951 májusában helyezkedett el a MOM-ban s ott dolgozott nyugdíjazásig, mint rak-tárvezető, s közben esti iskolában elvégezte az ipari iskolát. Családi élete hányatott volt. Megnősült, elvált, majd újra nősül és megint elvált. Erről így ír levelében: „Inkább vállaltam a küzdelmet egyedül és nyugodtan. Közben irogattam, ha időm engedte.” És hogy mennyire termékeny volt arról művei árulkodnak:

„Elnézést kérek ez **KABARÉ**” címmel jelent meg első kötete, melyből műsorára tűzött részleteket a Vidám Színpad Bodrogi Gyula rendezésében.

„A szépség áldozata” címmel jelent meg regénye, amelyet követte „A római táncmulatság” című kötet.

Meg kell még említenünk, hogy megjelent még két három-felvonásos színdarabja és egy prózai műve is.

Továbbá kiadásra kerül egy zenés kazettája: „Csak veled tudnék boldog lenni” címmel, amelynek nemcsak szövegírója, de szerzője is Uhrin Benedek. További zenés kazettája előkészületben van.

A fent említett műveket meg lehet rendelni Ungvölgyi Jánosnál (Ifjúsági Lakótelep 3/4) és szerkesztőségünkben. Kapható lesz május 27-én, a Baráti Kör találkozóján is.

A szerzőnek további sikereket kíván a

VÁROSUNK SZERKESZTŐSÉGE

ORGONAVIRÁGZÁS

Rőtvrösen tört a virradat
A kertembe s nem hitte a csodát,
Mint töltötték lila zuhataggal
A pazarlón fészlő orgonát.

Illat-ébresztőt nekem,
Vigaszul, mert kínoz a magány
- árvaság hál egy ágyban velem -
s szívemet tépi egyre több talány.

Mit tehetnék? Hiányzol nagyon!
Nem pótol szín illat, sem szírom,
Őszit bénít a bús árvaság.

Nyílnak a gyönyörű orgonák,
Ha nem hallom szívdobogásodat,
S nem küld hozzám hasonló méla vágy.

Maria Under

Fordította **TÍMÁR MÁTÉ**

Az észti nép legnagyobb költője, aki Sztálin előtt Svédországba emigrált s ott halt meg 1980ban 97 évesen. (1883-1980)

MÁJUSI DAL

Megint tavasz jön zöld kaftánban
lombot szór a ligeti fákra,
és én soha még fáradtabban
nem készültem május-csatára.

Pedig zengő, szép szerenádok
várnak reám, hogy eldaloljam,
mikor mosolygó, selymes álmok
szállnak felénk vándor rajokban.

Részegítő holdfényes esték
jönnek, rajzanak, én csak várok,
virág nélkül meddőek a fák,
és csók nélkül búsak a lányok.

A bamba hold kókadtan ballag
nem lesz másik ilyen bolondja,
aki jókedvből minden titkát
szorongás nélkül elsorolja.

És csendes lesz a kocsmák alja,
mert máskor vidám legények
nem kezdenek gondúzó dalba,
hanem sanda gyanúval néznek.

Pedig feszül, dagad a lelkem,
hogy zengve törjön be, mint máskor
ha tavasz jött, de most felettem
gondfelhő ül és nem lesz mámor.

Márton Gábor (1947)

THERMIX
ÉPÍTŐIPARI SZÖVETKEZET

☒ 5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
☎ T/F: 66/386-614, 386-226

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- anszportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- ggedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók,
- interspan bútorok)
Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acél-
- zsalu, keretes állvány, útpanel...)

Mádi Zoltán cipőkészítő-
fogtechnikai és kereskedelmi
Kft

Telephely: 5502 Gyomaendrőd, Fő út 45.

Telefon: (66) 386-578

A Szentkorona látogatása

A Magyar Kereszténydemokrata Szövetség Gyomaendrői Szervezete kegyeleti látogatást tett az Országházban április 18-án, hogy tisztelegjen a szent ereklye előtt, és egyben megismerje a magyar Parlament csodálatos építészeti remekműveit.

A bejáratnál Dr. Latorcai János országgyűlési képviselő fogadott bennünket, s velünk volt másfél órán át. Ez úton is köszönjük fáradozását.

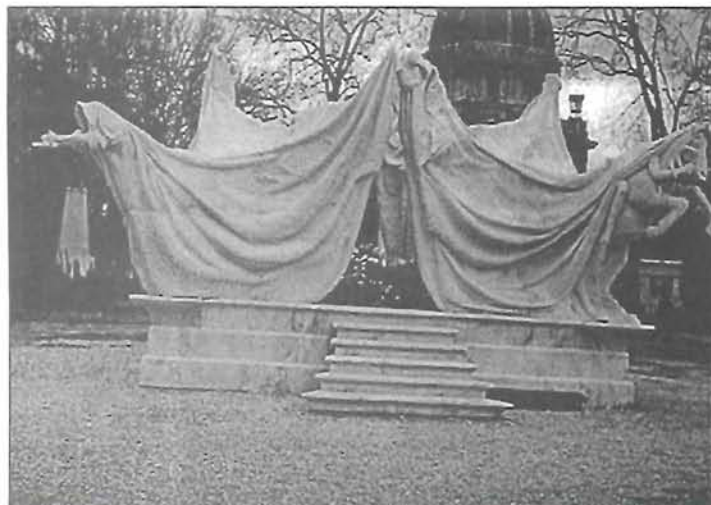
Majd a várba mentünk, a Mátyás templomba, és a Halász bástyáról néztünk le Budapestre. Haza indulás előtt útba ejtettük a Kerepesi temetőben eiső szabad magyar miniszterelnökünk sírját, hogy fejet hajtsunk nagysága és siremléke előtt.

E kirándulás örök élményünk marad. Fáradtan érkeztünk haza, de megérette!

Vaszkó András

Antall József siremléke

SPORT

Bajban a város labdarúgói

Az utóbbi hétvégék keserű pírlákat jelentettek a pettyes labda rajongóinak. Kiábrándító eredmények születtek hazai és vidéki pályákon. A Barátságna is legfeljebb csak döntetlenre futotta erejéből.

Az NB.II. osztályban:

Április 2-án Barátság – Borsod Volán0:0

Április 9-én Kiskörös – Barátság1:0

Április 15-én Barátság – Budakeszi1:3

Április 23-án Hatvan – Barátság1:1

Tabella állása: 14. Barátság 22 2 6 14 12:40 12

AZ NB.III. osztályban

Április 2-án Gyoma FC – Dömsöd1:0

Április 9-én Algyó - Gyoma FC5:0

Április 15-én Jamina – Gyoma FC4:0

Április 23-án Gyoma – Mélykút0:2

Tabella állása: 14. Gyoma FC 23 2 4 17 19:76 10

Az időszak szomorú érdekessége, hogy a Barátság a tavaszi szezonban az első gólt csak Április 15-én Budakeszi ellen rúgta.

Április 23-án ajándék tizenegyessel szerzett vezetést a hazai csapat. A fokozatosan feljövő Barátság az 51 percben Osán révén hálóba talált. Általános vélemény, hogy minden tekintetben jobb volt a Barátság. Reménykedjünk!

MÁRTON GÁBOR

A Sportcsarnok májusi programja

NŐI KONDI-TORNA

Hetente hétfőn és csütörtökön 18-tól 19 óráig.

Vezeti: Varga Lajos tornász olimpikon

NŐI KOSÁRLAPBDA

Hetente hétfőn és csütörtökön 18-tól 19 óráig

Vezeti: Cs. Nagy Lajos testnevelő tanár

NŐI KÉZILABDA

Hetente pénteken 20-tól 21.30 óráig

Vezeti: Sípós Dezső testnevelő tanár

NAPI PROGRAMOK

1-én 10 órától 40 év fölöttiek kézilabda tornája (férfi)

6-án 9-től 14 óráig a HUNGAROTEL kispályás labdarúgó tornája

7-én 13-tól 18 óráig Tavaszi Kupa teremlabdarúgó bajnokság

13-án 10.30 órától a Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium ballagása

14-én 13-tól 18 óráig Tavaszi Kupa teremlabdarúgó bajnokság

20-án 13-tól 18 óráig Tavaszi Kupa teremlabdarúgó bajnokság

21-én 10-től 17 óráig Kispályás labdarúgó torna

28-án 13-tól 18 óráig Tavaszi Labdarúgó Kupa bajnokság

JÚNIUSI ELŐZETES

Hétvégeken folytatódik a Tavaszi Kupa teremlabdarúgó bajnokság!

3-ÁN Megyei Cigány Sportnap

17-én 2. sz. Általános Iskola ballagása

Gyomaendrőd külterületén Kocsorhegy alatt, 2 ha 41,40 aranykorona föld eladó, 6000 Ft/aranykorona, és a kondorosi úttól 1 km-re 90 aranykorona föld eladó, 8000 Ft/aranykorona. Érdeklődni lehet: Sugár utca 57.

HÍREK ERDÉLYBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.“

Kós Károly, 1925.

A jövő iskolája

Ismét folytatjuk Beder Tibor hargitai főtanfelügyelő és földrajztudósna a romániai Magyar Szóban folytatásokban megjelent írását:

„Hiábavaló volt-e több mint ezer éves küzdelmünk atyai örökségünk és keresztény hitünk megtartásáért?

Belenyugodhatunk-e abba, hogy továbbra is mások döntsenek sorsunkról?!

Isten akkor is velünk volt, amikor a Kárpát-medencébe vezényelt és velünk maradt, amikor ügyünk pillanatnyilag elbukni látszott. És velünk van most is. Mi hagytuk el őt egy időre, amikor ezeréves küldetés-tudatunkat és hitünket feladni kényszerültünk.

A magyarságot a különböző békediktátumok annyira szétszaggatták, amint Durai Miklós is megállapítja, nem a szétszakitottság, hanem az a hamis és gyilkos meggyőződés, hogy a kialakult helyzetünk megváltoztathatlan. Ha ez válik igazzá, akkor minden megváltozik és értéktelenebb lesz. És akkor mi lesz Seneca igazságával, aki igen helyesen ismerte fel, hogy a természetben semmi sem örök. Ugyanabba a folyóvízbe kétszer már nem lehet belépni, mert más már a víz.

Vajon a ma pont olyan mint tegnap – és a holnap – olyan lesz mint a ma?! Vajon csak a természet nem örök és az emberi társadalomban minden örökérvényű?

Székelyföldön a többség Senecának ad igazat – semmi sem örök, semmi sem örökérvényű. Még a határok sem.

A Csíkszereda közeli Csíkpálfalva kicsi főterének közepén immár ötven éve egy szomorú arcú öreg honvéd kétméteres cementbe öntött szobra áll. A talpazon ott volt az első világháborúban elesett hősi halottak névsora. Szám szerint 31-en voltak. Most már ott van a tavalyi felújítás után a második világháborúban elhaltaké is. Ők 21-en voltak. Mindannyian magyarok...” Ötven ketten a kétszáz házaspár falából.

„A honvédszobor alatti főtálpazaton, a székeley jelképek, a Nap, a Hold, s a csillagok között báránnyelvényi folt látható, mint egyre hatalmasodó, üszkösödő seb. E folt helyén eredetileg egy piros – fehér – zöld alapozású graffitó volt az ezeréves Magyarországról. Az írás, amit erre a domborműre írtak így szól: 'Így volt, így lesz'. A nemzetiszínű dombormű felett eltelt négy év, és jött a felszabadulás, vagy ahogy nálunk mondják, a második világ. A szobor maradt, de a domborművet el kellett tüntetni. Levakolták. Szinte hiába, mert a vakolat évente lemállott – és újból előtűnt a dombormű...”

„E művelet által egyre nagyobb lett, egyre hatalmasabbá vált a folt, és mint a sebhelyre terjedt. De ott van mélyen a cementhabarcs alatt, amit hiába takarnak el, mert mi tudjuk, hogy ott van és ott lesz mindig. És ott viseli minden székelymagyar bent a lelke mélyén, és ezek a szimbólumok, ezek az üzenetek a legjelentősebb, legszemélyesebb titkainkhoz tartoznak. Még a halálra ítéltnek is emberi joga hinni, hogy van esélye az életre. Ez a hit élteti és segíti elviselni a rászakadt bajt.

A közel nyolcszázéves székelymagyarság miért ne hinne abban, hogy a kialakult helyzet igenis megváltoztatható.

Közel Szlovénia nagyságú területen – de Luxemburg állam területeinek hatszorosán – körülbelül 720.000 székely él. A Székelyföld déli határának számító Feketügy vonalától (Kökösi híd), a Sepsiszentgyörgy-

Csíkszereda-Székelyudvarhely-Szováta-Balavár-Marosvásárhely út vonalon az autóbusz 240 kilométeren egyetlenegy román települést sem érint. És itt minden székely faluban találni egy Csíkfalvához hasonló emlékművet.”

(Folytatjuk)

ORVOSI TANÁCSOK A MUMPSZ-RÓL

A mumpsz, latinul parotitis epidemica nevű betegség, egy vírusfertőzés, amelynek legismertebb, legfeltűnőbb tünete a parotis, azaz a fültömírgy, az egyik legnagyobb nyálmirigyünk, sokszor igen kifejezett duzzanattal járó gyulladása.

Ezen kívül a fertőzés érintheti a többi nyálmirigyet, több más szervet, sőt a központi idegrendszert is. Néha teljesen tünetmentesen zajlik.

Az őszi, tavaszi hónapokban nő az előfordulás gyakorisága. A betegség

egyik emberről a másikra közvetlen érintkezéssel, pl. gyermekközösségekben, illetve cseppfertőzés útján terjed. Mindkét nemből azonos arányú a megbetegedettek száma.

A betegség kiállása általában egy életre szóló védettséget ad, de lértak ismételt megbetegedéseket is azonos személyeknél.

A lappangási idő 14-24 nap.

Mérsékelt láz, olykor nyaki izomfájdalom kíséri, egyik, vagy mindkét fültömírgy fájdalmasan megduzzad. Előfordul, hogy először az egyik, majd a másik oldalon jelentkezik fájdalom, illetve a fültömírgy gyulladása. A duzzanat 3, 7 nap alatt csökken.

Az estek kb. 10%-ában enyhe lefolyású, általában maradványtünet nélkül gyógyuló agyhártyagyulladás kíséri a betegséget. Erre utalhat fejfájás, hányinger, hányás, tarkókööttség megjelenése. A herék gyulladása is előfordul szövődeményként. A serdülőkor előtt rendkívül ritkán, a felnőtt mumpszos férfiak esetén azonban kb. 14-35%-ban jelentkezik. Lehet egy-, vagy kétoldali, tünete a herék fájdalmas duzzanata. A gyulladás ritka esetben sterilizációt okozhat. **Egyéb szervek részéről is jelentkezhetnek gyulladással járó tünetek**, pl. a pajzsmirigy, a hasnyálmirigy, a petefészek, a szívizom, a könnymirigyek, az izületek is megbetegedhetnek.

A diagnózis általában a tünetek alapján lehetséges, de rendelkezésre állnak vérvizsgálatok is.

A kezelés tüneti: láz-, fájdalomcsillapítás, ágynyugalom. Helyi meleg kötés ajánlható a duzzadt területre. A rágás, nyelés nehezített lehet, ezért folyékony, pépes étrend javasolt. Különösen fontos a bőséges folyadék- és vitaminbevitel.

Szövődemények esetén van csupán szükség gyulladáscsökkentő gyógyszeres kezelésre, súlyos esetekben kórházi kezelésre. **Elmondhatjuk, hogy a mumpsz általában egy enyhe lefolyású, szövődeményt ritkán okozó fertőző betegség.** Szerencsére a betegséget, főként annak szövődeményes formáit egyre ritkábban látjuk, mivel hatásos védőoltással rendelkezünk ellene.

A hagyományos mumpsz vírus mellett azonban más vírusok, egyéb kórokozók, sőt pl. autoimmun betegségek, allergiás eredetű megbetegedések is okozhatják a fültömírgy gyulladást, duzzanatát. Ilyen tünetek jelentkezésekor forduljunk orvoshoz, akkor is, ha esetleg az adott gyermek már mumpsz ellen kapott védőoltást, ill. esetleg már átvészelte a betegséget. Fontos az eredet, a kórokozó azonosítása a hatásos kezelés, a szövődemények elhárítása céljából.

A megelőzést szolgálja a beteg elkülönítése, a higiénés elvek betartása, a cseppfertőzés, a járványok kialakulásának megakadályozása.

*Dr. KATONA PIROSKA
Csecsemő és gyermekgyógyász
szakorvos*

Egyedülálló képzési modell a Bethlenben!

A Bethlen Gábor Szakképző Iskola Magyarországon egyedülálló képzési modellel rukkolt elő: kecsketartó és termékfeldolgozó szakmában az Európai Unió szakértőinek bevonásával új lehetőséget kínál mind a tanulmányait folytató diákoknak, mind pedig a gazdaképzésben.

Ezzel kapcsolatban interjút adott VÁROSUNK szerkesztőségének Gubucz József, az iskola igazgatója és Davidovics László tanár úr, nemzetközi referens.

Első kérdésem az volt:

- Honnan jött a gondolat, hogy éppen kecsketartó szakmában, mint új lehetőséggel álljon elő az iskola?

- Az Európai Unió a magyarországi gazdálkodást – felelte Gubucz József igazgató úr – jelen helyzetében nem fogadja el. Olyan mezőgazdasági termeléssel kell foglalkoznunk, ami megfelel az EU elvárásainak, szabványainak, és amelyre megfelelő kvótát is kapunk.

- Melyik ország volt a minta?

Erre a kérdésre Davidovics tanár úr így válaszolt:

- Franciaország. Mert Európában a mezőgazdaság területén élenjáró ország. A kecsketenyésztését illetően pedig a legnagyobb tapasztalatokkal rendelkezik.

- Milyen kapcsolat révén sikerült erre a lehetőségre rátalálni?

- Személyes baráti kapcsolat révén – folytatta a beszélgetést a tanár úr. – Ez év március elején, konferencián voltam Franciaországban, Auvergne megyében, ahol Nemzetközi Szakképzési Napokat rendeztek. A világ minden tájáról mintegy 350 oktató volt jelen, köztük én is.

- Ha jó az információ, a konferencia ideje alatt Magyarországról egyedül Gyomaendrőd neve vetődött fel ismétlen a szakértők részéről, igaz ez?

- Ez így van. Olyan lehetőséget ajánlottunk, amire felfigyeltek barátaink.

- És most, hogyan tovább?

- A képzést – kapcsolódott be ismét a beszélgetésbe Gubucz igazgató úr – a Leo-

nardo da Vinci Program keretében szeretnénk megvalósítani, az EU szakértőinek bevonásával. Ennek elbírálására Brüsszelben kerül sor ez év novemberében.

- Az EU szakértői a napokban jártak az iskolában. Több napot töltöttek itt. Milyen vélemény alakult ki bennük itt tartózkodásuk alatt?

- Igen valóban itt jártak az iskolában. Elképzeléseink nagyon megnyerték tetszésüket. Konkrét javaslatokkal és ötletekkel láttak el bennünket.

- Kik voltak ők, és honnan érkeztek?

- Itt volt Ricard Pares úr a Barcelonai Egyetem Állategészségügyi Tanszékének tanára, Héléne Duelos Eu szaktanácsadó Franciaországból, és Ivan Guironet, aki Franciaországban Carmejain-ban szaktanácsadó.

- Van-e már konkrét elképzelésük a jövőt illetően?

- Egy mintafarm keretében szeretnénk bemutatni – válaszolt a kérdésre Davidovics tanár úr – a kecsketartást, tenyésztést, illetve a kecsketej feldolgozását is.

- Kinek és milyen módon?

- Egyrészt szeretnénk oktatni ezt a szakmát – felelte Gubucz igazgató úr – alapképzés, felnőttképzés, továbbképzés keretében. Továbbá más intézetek részére programot dolgoznánk ki, és szaktanácsadást nyújtanánk. De a gazdák részére is, akik kérnék – bemutatnánk a családi vállalkozásban megvalósítható mintafarmot. Ez a farm olyan gazdaságot mutatna be, amit egy család is el tud látni, s meg is tudna élni belőle.

- Bízna a sikerben?

- A pályázat sikeres elbírálása esetén – fejezte be beszélgetésünket az igazgató úr – terveinket megvalósítsuk és ezt az egyedülálló kezdeményezést szívesen másokkal is meg fogjuk osztani. A Leonardo program koordinátora: a Bethlen iskola.

- Köszönöm a beszélgetést, terveik megvalósításához sok sikert kívánok.

UNGVÖLGYI JÁNOS

Sportol, versel, tanul, és katona szeretne lenni

Grámán Zsolt, aki júniusban tölti be 19. életévét, március 15-én az iskolai szavalóversenyen külön díjat nyert el verseivel.

Életrajza néhány sorban elmondható. A Szolnok megyei Köteleken lakik. Az általános iskola befejezése után szakmunkásvizsgát tett Szolnokon. S most készül az érettségire a Gyomaendrődi Bethlen Gábor Mezőgazdasági Szakképző Iskolában. Sportol, versel, tanul, s katona szeretne lenni.

Sportban hobbija a testépítés, versel fiatalosak, lendületesek, zenében a modern stílusirányzatok állnak legközelebb hozzá. Érettségi után szeretne felvételt nyerni a budapesti Bolyai János Katonai Főiskolára, de irodalmi érdeklődését is tovább kívánja fejleszteni, aminek néhány morzsáját most bemutatjuk olvasóinknak.

Hóesésben

Kedvesem! Emlékszel-e még arra a téli estére,
Sétánkat kísérő sűrű hóesésre,
A fákon zúzmara csipkére,
A táj sziporkázó opálos színére?
Mennyi mindent ígért a csend ölelése,
Hajunkat lágy pihék festették fehérre.
Magadhoz öleltél forró szenvedéllyel,
És szánon ezernyi hópehely csökká olvadt széjjel.

Ivan Guironet (francia oktató) Héléne Duelos (Eu. szaktanácsadó) Davidovics László (nemzetközi referens) Ricard Pares (spanyol egyetemi tanár) - Foto: Hornok Erő

Tudomány és művészet

Gondolatok Kunkovács László kulturanropológus, fotóművész képeiről

Kunkovács László képeit nézve feltűnik előttünk ősi kultúránk foszlányaiban megmaradt valósága. Emberek, építmények, eszközök, amelyek szavak nélkül is beszélnek, ha odafigyelünk rájuk, és megfelelően szólítjuk meg őket. Ezek a fotók egyszemélyűkben dokumentumok és művészi alkotások. **Dokumentumok**, mert hitelesen rögzítik a megtörtént eseményeket. **Művészeti alkotások**, mert többlet tartalommal bírnak. Itt az ábrázolás nem csupán egy pillanat, hanem a művészi mondanivaló belesűrítése egy-egy képbe.

Kunkovács László kicsit „árvagyermek” a tudománynak, és művészetnek. A tudomány azt mondja a képeire: ez nem művészet. A Művészet pedig elhessegeti magáról: ez száraz tudomány. (Vakok és süketek gyülekezete!) Valójában a tudomány és művészet egyazonmód érvényesül képeiben. Ő, oly egyedülálló gyűjtést végzett a néprajztudománynak, amely már maga hőstett. Lencsevégre kapta az utolsó pákászokat, pásztorokat, őseépítményeket és a tiszai halászatot, amely a ször-

nyú tiszai katasztrófa végett elpusztulni látszik. S mivel a gyűjtést biztos szakmai tudással és művészi érzékkel tette, felemelte őt az alkotók közé! Értsük meg, képei nem ötletszerű kattintgatások, hanem pontosan kidolgozott, megkomponált szelletei a valóságnak. Mindig az eredetit, az ősit keresi és meg is találja. Mint ahogy gyermekeink ajkán felcsendül a „szita-szita péntek, szerelem csütörtök, dobszerda” több ezeréves varázsmondókája, úgy szólítja meg Kunkovács László fényképezőgépeivel a táltos pászort, vagy mutatja be a „napkapus” galambdúcot és a csikóherélésnek ősi fogását.

Ez év elején láttuk a „Pásztoremberek” c. Kiállítását Békéscsabán a Munkácsi Múzeumban. (márciusi számunk 40. old.) Hódmezővásárhelyen látható a „Puszták, tanyák, faluszélek” c. kiállítása. A közel jövőben nyílik meg Szarvason a Tessedik Múzeumban az „Őtörök köemberek” c. kiállítása. Ha tehetik, nézzék meg, és próbáljanak meg kellő nyitottsággal közeledni a képekhez. Higgyék el érdemes.

SZONDA ISTVÁN

A SZARVASVÉGI TEMETŐ HÍREI

Egy vidéken élő endródi család, Varjú Lajos és neje, Sóczó Margit megcsináltatta a Szarvasvégi Temető ravatalozóházát. Nagyon szép, Isten fizesse meg nagylelkű adományait.

A temető egyik fő ékessége, a hajdani Mészáros család sírmeleke, (fájdalmas kápolna) igen rossz állapotban van, ki akar dőlni. Jó lenne, ha a család helyre hozná.

Május folyamán kezdődik az ideai temetőtakarítás. A munka egy részét az Endródi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány finanszírozza. Azért, hogy az ideai munka is zavartalanul haladhasson, várjuk adományait. Számlaszám: Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet 53200015-10003231

Mária néni meséi

Az iciri - piciri kislányka III.

Kriszti egy reggel arra ébredt, Tippantófalun hogy még egy vendég érkezett. Mégpedig Zolti, a Mária néni dédunokája.

Duzzogva nézte az új kis jövevényt, és tüstént megállapította, hogy az sem nem iciri-piciri, sem nem halvány és vézna, mint ő. Majd kicsattan a piros egészségtől.

- Minek is jön az ilyen falura! - szipogta titokban. - Csak azért, hogy megigya előlem a tejet. Pedig már így is ketten osztottunk rajta Kávával, a bocival. Várhatóan mostmár, hogy jó nagyra nőjek! El is határozta, hogy szóba se áll azzal a vasgyúróval. Különben sem lehet a fiúkkal játszani. Csak verekedni tudnak.

Hanem Zolti tudott bizony mást is.

- Akarod, hogy megtanítsalak fára mászni? - kérdezte mindjárt az első pillanatban, ahogy összeismerkedtek. De ez még semmi! Megígérte, hogy megmutatja neki a százfejű tyúkot.

Erre már Kriszti is elnevette magát. - Olyan nincs is, csak Te kitaláltad! - vont a vállát.

- Fogadjunk, hogy van!
- Itt a Mari néninél?
- Persze, hogy itt.
- És Te nem félsz tőle?
- Félni? Tudd meg, hogy én semmitől a világon nem félek, még a sötétől sem.

Csak egészen picikét. - Tettem hozzá bizonytalanul.

- Attól egy kicsit én is. - vallotta be Kriszti is, és engedelmesen ballagott Zolti után, hogy megkeressék a százfejű tyúkot. Mentek, mentek, mendégéltek hetedhét kiskerten át, míg egyszer csak odaértek egy vénségesen vén eperfához.

- Nem tudod, hol találjuk a százfejű tyúkot? - kérdezte tőle Zolti. Az eperfa úgy megrázta lombját, hogy csak úgy záporozott róla a tengernyi fekete eperszem.

- Hát ez pompás! Hát ez pompás! - futottak oda sürgölődve a kacsák, és bólogatva köszönték a gyerekeknek a finom csemeget. - Egyetek csak egyetek - biztatta őket Zolti, de odaszólt Kriszti is: - Mi meg mehetünk odébb egy fával!

Megint mentek, mendégéltek hetedhét kiskerten át, míg egyszer csak odaértek egy vénségesnél vénebb susogó nyárfához.

- Nem tudod, hol találjuk a százfejű tyúkot? - kérdezték most már mind a ketten a fától. A rezgő nyárfa úgy megrázta a lombját, hogy csak úgy zúgott a kert fölé. Futottak is lelkendezve a kacsák, de bizony itt hiába keresték a csupacukor epreket. - Itt sincs semmi, ott sincs semmi! - kapkodták csalódottan csőrüket, és haragosan néztek a két mihaszna lurkóra.

- De nincs ám! - bólogtatt Kriszti morcosan. -

Mese az a tyúk biztosan, csak becsaptál vele.

- Várd ki a végét! - biztatta Zolti, és megindult a hetedhét veteményes kerten át, egyenesen ki a csupavirág rétre. - Ha itt sem találjuk meg, akkor tiéd lehet a halnyelű bicskám!

- Azt megvárom, csirip, csirip! - cincogtatta meg kopott hegedűjét csúfondárosan egy jókedvű szöcske.

- Várhatod, mert amott, ni a százfejű tyúk! - iramodott neki Zolti, és meg sem állt egy vesszőből font borítókasig, ami alatt ott kuporgott a mesebeli tyúk.

Kriszti, ahogy meglátta haragosan toppantott a lábával:

- Tudtam, hogy füllesztés! Ez neked százfejű tyúk? Hiszen ez búboska, a kotlós. Azért zárta ide a kas alá Mari néni, hogy el ne kóboroljon a csibékkal. Most éppen takargatja őket a szárnya alatt. Enyém lett a halnyelű bicskád!

- Mondtam, hogy várd ki a végét! - mondta komolykodva Zolti, de a szemé huncutul nevettek. - Gyere csak közelebb! Majd meglátod, hogy igazat szóltam.

Kriszti nézte, nézte a pislogó tyúkot, és uramfia! Egyszer csak itt is, ott is előbukkant a tollak közül egy kíváncsi fejecske. Sok fényes gyöngyszempár ragyogott a világra, és Búboska egy kurta percig igazán olyan volt, mintha százfejű lett volna.

- Na ugye megmondtam! - kuncogott diadalmasan Zolti, és Kriszti jókedvűen bölintott.

- Ezt jól kitaláltad! Ha nem is sokáig, de egy icit-picit tényleg százfejűnek látszott ez a kendermagos. De nézd csak! Amott fut már külön, külön valamennyi csibe. Jaj de aranyosak!

Egy ideig még elnézgettek őket, aztán visszaballagtak a hetedhét nagykerten, hetedhét kiskerten át, és józűen meguzsonnáltak. Döngicsélő méhecskék kívántak jó étvágyat nekik, mert hogy mézes kenyeret ettek.

A mesét és a verset írta
Iványi Mária

TAVASZI ÁLOM

Langyos eső csepereg,
Levél zöldjén lepereg.
Csöppre csöpp, és fényre fény
Megcsillan a fű hegyén.
Patakvizben fürdenek
Lomhán úszó fellegek.

Áldott csend és béke leng
Hegyormon és völgybe' lent.
Valóság ez, vagy csak álom?
Lenne bár a világon
Istenadta boldog béke,
Minek sose lenne vége!

Rejtőzködő áhitat,
Ha majd minden átitat,
Ha pusztító gyűlölet
Ármánykodón nem követ,
Rombolni jót és szépet,
Szeretetet, emberséget.

Ha a szívek tágra nyílnak,
Ha majd mindent átitat,
Ha győz rossz fölött a jóság,
Úgy lesz az álom valóság.
És lesz Istenadta béke,
S annak sose lesz majd vége.

**NŐI CIPŐT
A GYÁRTÓTÓL!**

A KLASSZIKUS MODELLEKTŐL A MAI
DIVATIG SZÉLES VÁLASZTÉKBAN
KÍNÁLJUK TERMÉKEINKET.

**GELLAI LÁSZLÓ
CIPŐGYÁRTÓ**

GYOMAENDRŐD, FŐ ÚT 140/2 • TEL: 06-66-283-359

A TURUL CIPŐ KFT

Felvételre keres varrónőket,
cipőfelsőrész-készítőket és cipő
gyártókat gyomaendrődi,
dévaványai és kamuti telephe-
lyeire, tartós munkára, jó kere-
seti lehetőséggel.

Vidékről bejárást térítjük,
vagy megoldjuk.

Érdeklődni lehet: 66/386-251
te:fonon Oláh Ferencnél

Tródomi oldal

ÉLT EGYSZER EGY LEÁNY...

(Tímár Máténak ezzel a novellájával halálának egy éves évfordulójára emlékezünk.)

Pünkösdfürdőnél már csak emlékezetem színérzékeny lemezén kápráztatta forgalmas eleveiségét Várad. A büszke püspöki város, az Alföld hasába leselkedő Kálváriájával, tisztességét Ady Endrén kereskedő Káptalansorával, megkopott Pece-parti Párizsságával, egyetemben. Kísértetváros lett, a bihari kapcsurak, a Tiszák és Fráterek árnyaival, ahová nagyapám nemzedékének gazdagjai mulatni, élelmesebbjei sóért, kegyesei búcsút nyerni s fiataljai a civilt komiszruhára cserélni jártak. Félix fürdőnél azonban már a Kálvária-domb pasztellvonala is egyesült az éggel. Rogoz mellett a Fekete-Körös is elfelé-hurkot vetett, mintha megtagadta volna testvérét, a Sebest, s mire mindez belémtudatosult, Hollód után utolért, a baj.

Hirtelen billegős lett a bal hátulsó kerék gurulása, mint a sánta leányzó járása. Olykor egyet-egyet koccant is a rapcsosabb köveken, s a volán ura – és ingyenfuvaros jóbarátom – akkorát káromkodott, akár a Nagybihar csúcsa. Pedig az nem kevesebb, mint 1848 méter magas.

Szeg! S ezen a rozsdás valóságban még az sem szépített, hogy heven süttött a nap. Pajkos szellő legyezte szerte a virágos, kukoricacímerek édeskés illatát. S valami akkora nyugalom lebegett a friss tarlok felett, mintha a táj dobozát teleberregő traktorok, cséplőgépek, zsákokkal terhelt vontatók is a békesség örökös szimfóniáját muzsikálták volna. Ami azt illeti én reménykedtem is ebben, ezt a jó érzésemet azonban megtartotta magamnak, mert láttam, hogy barátom, a logarléccel tervezett mérnök úr legérzékenyebb ideghúrját is megsértette az a szegecske. Tinca község névtáblájáig elvergődünk valahogyan, hanem ott már igen erősen sántikálunk, s öt-hat házával a hátunk mögött végérvényesen se té, se tova. Leodalogtunk az út mellé, borsós kedvű barátom átkozódva szerelt. Ingére Eurázsia térképét rajzolta a verejték. S mert nem szerettem volna szerelővással megmérteni, milyen vastag a koponyám, elindultam az utca hosszán, a falu közepe felé.

Keresek egy üzletet vagy vendéglőt – gondoltam. Iszom egy pohár sört, a mérgesnek liter tejet hozok, mert ebédelni Belényesen akarunk, s hogy ezt a tervet valósággá tehessem, zsebbéli magyar-román kisokosomat forgattam útközben. Lap a tej, bere a sör, cum ma pot duce la lapterie, hogyan jutok el a tejivóhoz, multumesc, köszönöm, ismételtetem nyelvcsúfoló igyekezettel, és teljesen feleslegesen. Mert mikor odavittem a dadogásomat a szél-só ház kispadján üldögélő öregemberhez, és buna ziua-val kínáltam jónak a napját, magyarul viszonzta, méghozzá Isten nevében.

Szép arcú, nagybajszos öregember volt, avatott vászon népviseletében ülve is sejtette, közelíti az ölest, barátságos mosolygása pedig tetézte is. Helyet szorított maga mellett a kispadon. Füle mögé tette a Fecskét, amivel megkínáltam. Jó lesz a fiának. S az első meztelábos bade-ra elmondta azt is, a Vasile névért csorgatta fejére a szenteltvizet a pópa, ami magyarul Lászlót jelent. Beszélgettünk.

- Hány esztendő László bácsi! – kérdeztem.

- Múlta hetvennyolcot.

- Hol tanult meg magyarul!

- Itt Tenkén, meg Oradeán, Váradon, ahol katonaság csináltam.

- Ezek szerint ez a falu Tenke!

- Az, románul meg Tinca... De várjál csak, fiam – megfejtette, - domnule... Míg bevonzolta a kiskapun istenbajszos, szálegyene-

sen is roskatag, öreg testét, tekintetem körülroppent a tájon, mely olyannak tűnt, mintha egy nyitott tenyér öblében, a Fekete-Körös sorsvonalán feküdne Tenke. Nyugatnak alföldien nyitott, északkeletre a Királyerdő, keletre a Bihari-hegység, délkeletre a Béli-hegység oltalmazza óriási karéban, mint a tenyér síkját az újjak, s valami cseppfolyós aranyhoz hasonlítható napragyogás töltötte szüntlig simogató meleggel, akár szívemet az elzsondító emlékezés...

Ha ez a falu Tenke, akkor hatvan esztendővel ez előtt, huszonhárom hónapig itt élt az én édesanyám! A megállapítás először az ábrándozásig, s aztán a tervezgetésig nyújtózott. Szinte láttam a hirtelen nyugult árva cseléd lányt, amint megesett rajta a hazalátogató keresztanya szíve, s útra kélt, életében először vonaton, hogy a tenkei erdészeknél otthonra találjon. Itt kapta azt a képtyes ünneplő ruhát, amiről halála előtt is álmodott. Innen vitt román mondatai kitartottak egészen addig, míg beszélni tudott. Ahogy erdőt sem láttam soha olyan szépet, mint amilyennek a tenkeit mesélte. Méltó lenne tehát drága emlékezetét felidézni benne. Megkeresni azt az erdész házat, keresztzüleinek sírját a temetőben, emlékküvet a múltidéző vének száján, s úgy menni tovább, mint aki a szívében régi adósságát fizette ki...

Idáig jutottam, amikor pálinkás palackkal a hóna alatt visszasántikált László bácsi. Tenyerével törölte az üveg száját, átnyújtotta, ráemelt, ő visszakívánta a jókat, s szinte már atyafiságosan azt kérdezte:

- Hát te honnan, fiam!

- Innen a szomszédból, Békésből!

- Bekes—Bekes...-szállott alá önmagában valami ó gondolatért, s én a segítségére siettem.

- Békés a megye, a judetul, bade Vasile. A községet, ahol születtem, Endrődnek hívják.

- Azt mondta, Endred!

- Azt László bácsi! Ott a Hármaskörös partján...

Megharmatosodott a két szeme, s kicsinyelleni kezdte mellkasának üregét a szusz. Egyet-kettőt hördült is, mint a szélszegény orgonasíp.

- Vót onnan itt egy fáta...- nyögte, mintha mázsás emléket emlegetett volna -, egy leán...a padurar...az erdészeknél...Úgy hitták, Mari...Oh, Doamne Dumnezeule...Istenem, Istenem...én nagyon szerette aztat...

Szavai ólomkarokkal nyomtak a föld felé! Ő lenne az a Vaszika, akit holtáig felemlegetett az Édesanyám, Édesapám pedig kedvesen evőve csúfolta véle! De hátha nem ő! S ha az lenne is, vajon nem gyötöme jobban az emlék, ha elmúlásáról tudósítanám! S arról, hogy annak a Marinak éppen én vagyok a fia! Szótlanul néztük egymást kicsinyded ideig, s körülöttünk gyászba komorodtak a napfényes hegyek...

Jó leán vót Mari – folytatta -, mindég dolgozta...Csakhát más vót az istenünk...a nyelvünk...- Eseten legyintett: - Azután hazamente...Nem tudja, él-e még!

- A szíveinkben bizonyosan, bade Vaszile!

S ekkor irányunkban az országúton, sürgősen és ideges sürgetéssel megszólalt az autóduda. Elköszönni is alig engedett, és a gazdája sem lett barátságosabb közben.

- Legalább egy kis tejecskét hozhattál volna! – mondta paprikásan.

- Ne haragudj, elbeszélgettem az időt.

- Mit lehet annyit lefetyelni egy vénemberrel!

Ezzel a képletjanival felezzem meg a fájdalom árán nyert emlék keserves kincsét!

- Csak úgy...

- A lélek halhatatlanságáról talán!

- Élt itt valamikor a szülőfalumból egy leány...

- És ez a vénség szerette, mi!

- Olyanformán...

- Hogy oda ne rohanjak!

Oktalan indulatával az autó versenyre kélt. Úgy tovairamodott vélünk, hogy László bácsira éppen csak hátrapillantanom engedett. Úgy állott, ott mögöttünk, a kauzébenak dülve, esethatalmasan és szomorúan, mint a népballadák hősei a fametszeteken...

...Élt egyszer egy bade Vasile, valahol Tenkén, a bihari hegyek között, aki ha úgy akarja a sors, az édesapám is lehetett volna...

Ízes ízek

Legeslegtavasibb saláta

A szabadföldbe (nem az újság!) vetett zöldsalátát lassacskán már ritkítani kell. A kiszedett kicsi saláta-leveleket ne dobjuk el, hanem jól mossuk meg, gyökerétől tisztítsuk meg, majd egy doboz kefirrel önt-sünk rá. Lehet egy kevés apróra vágott kaporral ízesíteni.

Seidl Ambrus

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények

Hűtőszekrények, fagyasztóládák, mosógépek,
háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika

Szegek, csavarok, zárok, lakatok

Fürdőkádak, mosdók, csaptelepek, mosogatók

Villanyszerelési anyagok

GYOMAENDRÓD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44.

Telefon: 386-909

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK, ABLAKOK GYÁRTÁSA EGYEDI MÉRETEKRE IS.

5502 Gyomaendrőd,

Fő út 81/1

Tel/Fax: 66/386-328

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

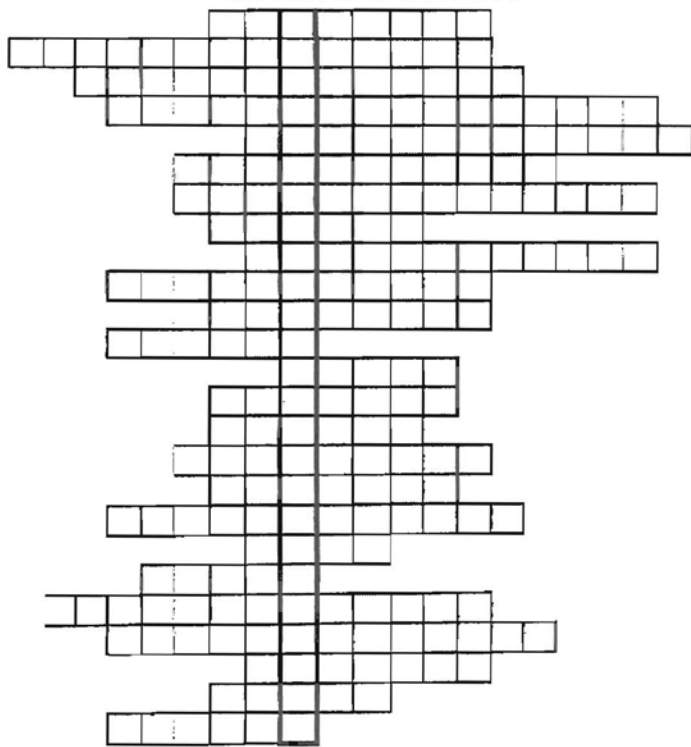
Fő út 81/1.a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszbédéllel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt áron lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja. Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.500.-forintért.

Telefon: 06-20-9520-243.

CSALÁDI REJTVÉNY

1. Hamvazószerdától Húsvétig tartó időszak
2. Az 1848-ban megválasztott kormány miniszterelnöke
3. Ezen a napon a harangok Rómába mennek
4. A Szózat írója
5. A Himnusz írója
6. István király ettől a pápától kapta a koronát
7. 1848. márc. 15-én szabadult a börtönből diadalmenet kíséretében
8. A kereszténység legnagyobb ünnepe
9. A Batthyány-kormány pénzügyminisztere volt
10. 1083-ban avattatta Istvánt szentté
11. Istvánt itt koronázták királlyá
12. Jézus szenvedéstörténetét elbeszélő mű
13. A nálunk korán virágzó fa, melynek ágait a katolikus egyház is megszenteli
14. Küldött
15. A Márciusi Ifjak innen indították útjára a forradalmat
16. A Három király egyike
17. Dicsőítő ének
18. Szent István királyunk fiának nevelője
19. Szent István pogány neve
20. Jézus áruelője
21. Húsvét előtti vasárnap, amikor is Jézus bevonul Jeruzsálembe
22. Ekkor emlékezünk arra, hogy porból lettünk és porrá leszünk
23. A négy evangélista egyike
24. Az utolsó vacsora áldozata

Megfejtésül beküldendő a kiemelt függőleges sorban található ünnep megnevezése, és mind a 24 kérdésre adott válasz.

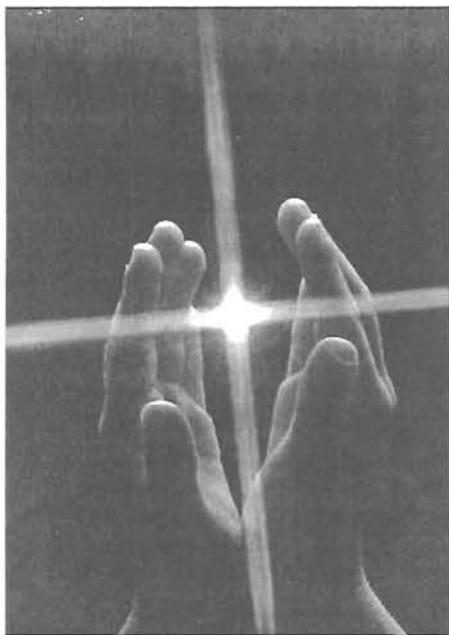
A helyes válaszok esetén a nyertesek között könyvjutalmat sor-szolunk, a szerencsés öt nyertes részére.

Beküldési határidő: május 30.

A nyertesek nevét júniusi számunkban tesszük közzé.

A könyvek átvehetőek szerkesztőségünkben Damjanich utca 15.-ben.

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGIBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Hiába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hírszén hazánk nekünk a végtelenség.”*

(*Guhász Gyula*)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

ADAMIK JÓZSEFNÉ BARTHA JULIANNA, aki a Petőfi u. 66/1 sz. alatt élt, március 30-án 87 éves korában rövid szenvedés után eltávozott az élők sorából. Gyászolják: gyermekei és családjuk, a rokonok és ismerősök.

Özv. **DÁVID ELEKNÉ PELYVA MAGDOLNA**, aki a Szabadság u. 31-ben lakott, április 16-án 79 éves korában hosszas betegség után átadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: keresztlánya és családjá, rokonok és ismerősök.

DÓGI MIHÁLY, aki a Dobi u. 19/1. sz. alatt élt, március 26.-án 51 éves korában rövid szenvedés után

elhagyta földi pályáját. Gyászolják: testvérei és családjuk, a rokonok és ismerősök.

FARAGÓ LÁSZLÓ, aki Berzsenyi Dániel u. 11.-sz. alatt élt, március 30-án 79 éves korában rövid szenvedés után elhunyt. Gyászolják: felesége, gyermeke, a rokonság és az ismerősök.

GÖLÖNCSÉR JÓZSEFNÉ, TORZSÁS MARGIT, aki a Deák Ferenc utca 20. sz. alatt élt, 81 éves korában április 5-én rövid szenvedés után váratlanul az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: testvérei és azok családjá, a rokonság és az ismerősök.

GYETVAI ERNŐ, aki a II. Ker. 516. sz. alatt élt, április 16-án 79 éves korában rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: felesége, gyermekei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

HANYECZ IMRÉNÉ GYURICZA IRÉN, aki a Református Szeretetotthonban élt, április 11-én, 74 éves korában hosszas szenvedés után eltávozott az élők sorából. Gyászolják rokonai és az ismerősök, a Szeretetotthon dolgozói és lakói.

HORNOK VENDEL, aki a Tanya 492. sz. házban élt, március 28-án 84 éves korában rövid szenvedés után az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolják: lánya és családja, felesége, rokonai, és az ismerősei.

Özv. **KARBINER JÓZSEFNÉ SZABÓ ETELKA**, aki a Mikszáth u. 22. sz. alatt élt, március 25-én 94 éves korában békességben Teremtőjének ajánlva lelkét, eltávozott az élők sorából. Gyászolják: gyerme-

kei és családjuk, rokonai és ismerősei.

Özv. **KISS IMRÉNÉ NUSZPL MAGDOLNA**, aki a Székely Bertalan u. 2. sz. alatt lakott, április 2-án 77 éves korában hosszas szenvedés után befejezte földi pályafutását. Gyászolják: keresztfiai és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

MALETH IMRÉNÉ DEBRECENI ROZÁLIA, aki a Mirhóhádi u, 26-ban lakott, március 30-án 62 éves korában hosszas betegség után elhunyt. Gyászolják: férje, gyermekei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

Özv. **PAPP KÁROLYNÉ FODOR MARGIT**, aki Várásártéri Ltp. 34/A./1. sz. alatt lakott, április 11-én 82 éves korában hosszú betegség után visszaadta lelkét Teremtőjének. Gyászolják: gyermekei és családjuk, a rokonság és az ismerősök.

SZIGETI MÁRTA JUDIT, aki a Szabó Dezső u. 16-ban lakott, április 4-én 45 éves korában hosszas betegség után eltávozott az élők sorából. Gyászolják: gyerekei és családjuk, a rokonok és az ismerősök.

VÉHA ILLÉS, aki a Deák Ferenc utca 16. sz. alatt élt, április 15-én 80 éves korában váratlanul elhunyt. Gyászolják felesége és gyermekei, azok családjá, a rokonok és az ismerősök.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Öszinte köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik **Hornok Imre** elhunytá alkalmából részvétnyilvánításukkal gyászunkban osztoztak, és temetésén március 24-én megjelentek. Sírjára a megemlékezés virágait elhelyezték.

Felesége és a gyászoló család.

CIPŐTALPBÉLÉST SZONDÁTÓL

Rózsakegyi u. 11.
Telefon: (66) 284-301

GYERMEKCIPIŐ KÉSZÍTÉS

Csikós János

5502 Gyomaendrőd, Kör út 3.
(Öregszőlő, Kondorosi út)
Telefon: 06 60 485-788
Tel., Fax: 06-66-285-863

Béby-leányka-fiúmodellek 18-35-ös méretig
Bio papucs, szandál, klumpa 18-41-es méretig

A KERTBARÁT KÖR ÜZENI...

Fűszer és gyógynövényeink

Kapor

A világ valamennyi táján ismert és kedvelt fűszernövény. Hazánkba a rómaiak segédletével került be, mint fűszer és gyógynövény. Az egyiptomiak teáját görcsoldónak használták, ugyanakkor fájdalomcsillapítónak is felfedezték nyugtató hatását is. Nálunk a népi gyógyászatban (száritott levelét, szárát, magját) az 1300-as években vált ismertessé; teájának epehajtó, görcsoldó, gyomorerősítő hatásaért. Különleges illata és íze miatt az ételek elkészítésénél, azok fűszerezéséért használták, és használják ma is. Illatát a növényben lévő illóolaj biztosítja, ize étvágyjavító hatású, sőt baktérium és gombaölő is egyben, mely növeli értékét, megbecsülését. Egyes ételeink elképzelhetetlenek kapor fűszerezése nélkül. Gondoljunk csak a télire eltett uborkára, vagy tök és káposzta főzelékekre, salátákra. Környékünkön igen kedvelt a kapros-túrós lepény. Egyes országokban pástétomok ízesítésére is használják. A ma már kapható fűszerkeverék egyik alkotóeleme, melyet az élelmiszeripar konzervek ízesítésére is felhasznál.

Faluhelyen, a kiskertekben szinte mindenhol megtalálható. Az előző évben elhullott mag kikel, és termést hoz, évente kétszer is, mert rövid termésidejű. Igénytelen légyszárú növény, melynek leveles ernyője illóolajat tartalmaz. Összetett ernyő virágzata van. Hidegre nem érzékeny. A konyhakerti növények között kikelte kaprot érdemes meghagyni, mert a tormához hasonlóan rovarriasztó hatású. Ugyanis egyes rovarok nem szeretik az illóolaj illatát és igyekeznek távol maradni az ilyen növénytől.

Téli használatra a levágott 30-35 cm magas kaprot megszáritjuk, majd kezünk között szétdörzsöljük és tasakban, üvegben tároljuk. Ha magot akarunk begyűjteni, akkor ne várjuk meg a teljes érést, hanem már előtte vágjuk le az összetett ernyőt és szárítsuk meg. A megszáradt magvak fokozatosan hullnak, peregnek le.

Petrezselyem

Európa déli részén, Afrika északi partjain őshonos növény. Ő ma is megtalálható források közelében, nyirkos helyeken. A rómaiak és a görögök természetették először. A magyarok a kalandozások időszakában ismerkedtek meg a növényvel. Ma már igen elterjedt és fontos fűszernövény.

A petrezselyem levele sokkal értékesebb, mint a gyökere. Ugyanis nagyon sok különböző ásványi só, vitaminokat tartalmaz. A gyökérben a fenti anyagok csak kis mennyiségben fordulnak elő.

Az ásványi anyagok közül a kálium tartalma igen jelentős, mely a veseműködést serkenti (vizehajtó). Teáját (a levél teába

főzve) húgyhólyag, vesebántalmak ellen fogyasztották. Illóolajat is tartalmaz, mely javítja az emésztést és fokozza az étvágyat.

Régen serkentő szert is készítettek belőle. Hozzávaló: egy kis ecet, kétszerannyi bort, méz, petrezselyemlevél. Ennek keretében naponta egy kávéskanálnyit fogyasztottak.

Levele vitaminjai közül legtöbbet, C vitamint tartalmaz.

Kétéves növény, a második évben hozza az apró magtermését. A hideget jól tűri, és ezért tél végén sekély mélységben vethetjük. Zsenge korában vízigényes. Illóolaja szintén rovarriasztó, és ezért sok helyen az ágyások szegélynövényeként vetik. Az ősszel felszedett petrezselyem gyökereket homokban tároljuk. Ha lédús nedves homokba tesszük a gyökér alsó részét, és világos helyen tartjuk, akkor kihajt és biztosítja a szükséges friss levél mennyiséget.

A korai „cukor”, továbbá félhosszú és hosszú fajtán kívül ismertes a mohafodrozatú fajta. Ennek levélzetét lehet állandóan szedni és leveszöldségként, hidegtál díszítésére igen alkalmas.

HUNYA ALAJOS

Ábra: 1. Virág (összetett ernyő) 2. Magtermés.

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

Tisztelt vásárlóim!

A tavaszi kerti munkákhoz vásárolják meg mielőbb a szükséges vetőmagokat és szerszámokat!

Ajánlataim:

- * Zöltség és virágmagok
- * Tavaszi hagymás növények
- * Bio burgonya és fémszárolt vetőburgonya
- * Hibrid kukorica: DEKALB, Kiskun, MV
- * Lucernamag, fűmag, műtrágya
- * Búvárszivattyúk, tömlők, gumicsizmák
- * Fóliák, műanyag kukák (110-120 L)
- * Szegkek, csavarok, kerítés drótok
- * Akciós áron elektromos fűnyíró gépek!
- * És sok más mezőgazdasági és konyhai eszköz

MÁRCIUS 10-TŐL ÁPRILIS 24-IG GYOMA BELTERÜLETÉN
49,8 MM CSAPADÉK ESETT.

VÁROSUNK

Gyomaendrőd * Megjelenik havonta. * Kiadja az Endrődiek Baráti Köre Egyesület * Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323 * Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Cs. Szabó István, Harmath József, Hunya Alajos, Iványi Mária, Marsiné Gírcz Erzsébet, Márton Gábor, Stark László * Felelős kiadó: Vaszkó András * MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. *

Készült: 66/283-358 Pelyva

Interneten: <http://www.szikszi.hu/isk/gellert/> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@theol.u-zeged.hu